

rum, cum sit tamen vna morborum omnium, & species, & causa quoque eadem: à coniunctione nimirum amborum saporum acidi, & alcali, vel bonum, vel malum producitur.

Ex dictis, & ostensis liquet, quod in quocunque loco, musculo, carne, succo, vngue, imò & in minimo pilo, *similia, & dissimilia* concurrant, quæ nisi Spagyrico, vel naturali labore rarefaciendi scilicet & condensandi operatione, vel secernantur, vel concordatione copulentur, molestiam adferre, necesse est. Quicquid autem homini molestiam adfert, morbus

Positis vetustissimis his fundamentis, Hippocraticam vetustissimam methodum, qua recens podagra in iuvene sanari possit, nunc breuibus subiungemus.

Antiquissima Hippocratica Methodus medendi, contraria methodo corruptionis. Cap. 9.

Podagræ adolescentis perfecta sanatio in causarum ablatione consistit, quarum si quis veram cognitionem habuerit, inquit Hippocrates, is vtrique ex his, quæ in

COR-

MORB. PRINCEPS. 367

corpore insunt, acquisita per contraria Podagræ cognitione facile poterit, quæ conferunt, offerre. Sed cum de causis podagræ, ut in principio quoque dictum est, scriptores inter se variè nutantes discrepent, easque proponendo dissentiant, sequitur ut auxilia quoque ambigua, infida, atque dubia necessariò hæctenus maneant. Vnde Hippoc. *Maximè difficiles, & obscurissimos morbos* (inter quos podagra morborum Princeps est) *opinio magis quam ars iudicat.* Patet hoc passim è consilijs medicis etiam pro principibus viris, ipsorumque scriptorum benefactoribus exaratis: quilibet enim sibi hostem absque certitudine, ac fundamento fingit, eumque impugnandum, expugnandumque suscipit, unusquisque, *inquit Magister,* suam orationem testimonijs, & indicijs confirmat, quæ nullius sunt momenti. Res tamen plerumque redit, ut curationem ad caput, ut membrum mandans, & ad articulos, ut membrum recipiens, scopum dirigunt: non animadvertentes magnum Hippocr. de Natura humana dicentem: *Cum humor aliquis secesserit, & per se constituerit, necesse est non so-*

præcipuum in medendo esse, morbum cognoscere docet Galenus.

At non minoris est ponderis arma quibus quisquam est dimicaturus ad nutum conducere.

de flatibus

lum locum, ex quo excessit morbo-
rentari: sed eum etiam, in quem
nimia copia influxerit dolore, &
calore vexari.

Nos fundamentis ab Hippo-
crate traditis, & supra expositis in-
sistentes curandi Methodum bre-
uiter proponemus, quibus medici-
nam esse, docemur, adiectionem,
& subtractionem, adiectionem
scilicet deficientium per similia,
subtractionem verò superantium
per contraria. Hanc definitionem
valde prædicat Galenus lib. II.
cap. 12. M. M. Extracta enim est ex
celeberrimo axioma similia si-
milibus feruantur: contraria verò
contrarijs curantur. Hæc meden-
di fundamenta ex ipsius Naturæ
scrinio deducta, locum habent in
omnium rerum naturalium mun-
dificatione, purgatione, & exalta-
tione: De his Hippoc. autoritate
ex dietæ libro exempla desumam
primò ex minerali regno, deindè
vegetabili, & postremò animali
Homine scilicet, vt omnium com-
pendio. Labores enim, & morbos
suos, *inquit Philosophus*, omnia
vni uersi corpora patiuntur, licet
diuersimodè pro naturæ discre-
pantia, & perfectionis differentia,
eorum tamen naturam, & con-
stan-

exempla
ex 3. re-
gnis desum-
pta.

MORB. PRINCEPS. 369

stantiam ratione totius accidentia
non immutant.

Aurum omnium metallorum
prætiostissimum, & perfectissimum
constare ex mercurio (alcali) purif-
simo, & perfectissimo exccto, &
maturato, sulphureque acetoso,
flauo, non rubro (vt quidam som-
niant) præstantissimo, & maximè
fixo, his inquam duobus inter se
exactissimè mistis, indissolubili-
que vinculo vnitis. Hinc ponde-
rosissimum esse: in igne per se tera-
re: malleo maximè dilatari: & in
his proprietatibus consistere Auri
temperamentum, sanitatem, &
perfectionem hic, & alibi patefec-
imus.

Corrumpitur autem facilimè
eius nobile temperamentum, non
à materia (dico) visibili, sed ab inui-
sibili aura. Cum enim, vel semel
tantum intepuerit ad ignem, qui
recens quomodo libet liquefecerit
antimonium; statim aurum odo-
rem antimoniij persentiens longè
recedit à statu suo naturali, sitque
frangibile; ideòque morbosum in
illo statu dici potest, quia sub mal-
leo extendi plane non patitur.
Idem contingit, si incanduerit ab
igne, in quo plumbum fuerit pau-
lo ante liquefactum, vel si etiam

*Exemplū
primum s.
aurum pu-
rum*

*Aurum
morbosum*

Q 5 igni-

*Aurum ha-
bet sensum*

ignitum deponatur in loco, vbi
plumbum nuper constiterit. Patet
indè immortale calidum auri suo
modo, & sensu, & intelligentia
pollere, & non vita planè vacuum
mortuum esse, vt de canorum tur-
ba vociferat: Si enim per inuisibi-
lem, & nostris sensibus impercep-
tibilem auram antimonij sulphu-
ris, temperamentum, & sanitatem
amittit, non tamen à sulphure
communi, intelligentiam vt ha-
beat necesse est; sulphur enim à
sulphure distinguit hãcq; cognitio-
nem ita exactam sapit, vt vix
peritissimo artificio concederetur
nisi antimonij sulphur tantillum
in viriditatem vergeret. Quod au-
tem sulphur à sulphure distingua-
tur, docet hæc mechanica: Auro, &
Argento in vnicam massam, per
fusionis ignem liquefactis sulphur
commune inijcito, videbis, huius
aciditate argentum in scoriam
comburì, aurum verò purissimū
sine labe relinqui: vbi à contrario
sensu sulphur antimonij illud
frangibile reddit, vt dixi: imò au-
rum auscultare matri, licèt aliis re-
bus sit commixtum, testatur Bern-
hardus quarta parte sui libelli: Ipsa,
inquit, trahit Regem, non Rex ip-
sam, intelligentiam ergò vt habeat

ne-

MORB. PRINCEPS. 371

necesse est.

Aurum ergò cum amiserit suam ductibilitatem per acidum sulphureum minèralem innisibilem, nostrisque sensibus inperceptibilem odorem, indicat se iuxta ritam, vsitatamque Methodum, affici intemperie calida, iamque morbum adesse, quem esse tollendum indicatio generalissima est. Secundo esse morbum intemperiei, à qua sumitur indicatio, esse alterandū. Tertiò cum hæc sit intemperies calida, expetit refrigerium, & siccitas, quæ ordinario calorem consequitur, additur à quibusdam esse humectanda &c. hicque pedem sistit vsitata methodus, neque ad infimas species ultra progreditur. Nihilominus qui huiusmodi vacua, inaniaque verba dummodo ad vnguem recitare sine vlla rerum cognitione didicerint, Methodici, seu (vt nostro sæculo) Canonici à mulierculis, & ignata plebecula audire volunt, isthæc autem cantilena est omnibus medicinæ sectis communis, vnàque plebi notissima, quam Galenus in iuuentute mira artis solertia, ac venusto ordine digessit, ampliauit, ac ità eam amplexus est, vt parum abfuerit, quin ipsius ergò,

*Galenus
iuuenis*

Q 6 ani-

animam quoque, & Hippocrati cum diuinum nil aliud, quam simplicem qualitatem esse diceret, vt libro primo de Elementis c. 7. & lib. 3. de temperam. c. 1. & 4. videre est.

Hac inquam facilitate allectus acriter quandòque contra experientiam pugnat, illamque tantquam periculosum analogysmum, & ignorantiae asylum demolitur, vt soli rationi in nuda qualitate fundatæ nitì videatur.

Hinc maxima ex parte factum est, vt plerique medici præter primas, & simplices qualitates, tam in morbis, quam in medicamentis nihil ultra querendum opinarentur, sed cuncta ab his pendere, idèdque se pariter abundè satisfecisse officio, & rem quasi per compendium tractasse, si solùm temperamentis primarum qualitatum cognoscendis, & reliquis omnibus ad eas reducendis propriam operam nauauerint.

hic aqua
laeret

Verum quidem est, aurum prædictum ab igne incalescere, & ab aqua frigida friges fieri, non tamen intrinsecus humectari, vt sub malleo ductile fiat, eò quod eius morbosa siccitas, atque fragilitas non à simplici qualitate, sed ab altiori

pria

MORB. PRINCEPS. 373

principio petenda est : ab anima
nimirum seu (vt Peripatetici vo-
lunt) à forma substantiali antimo-
nij, quam manifestè acidam, ac
proindè calidam alibi ostendi, &
hæc illa est, quæ auri calidum im-
mortale penetrando fragilitatem
induxit : ab auro verò iterum sub-
trahi nullo alio modo possibile est
nisi per ipsi contrarium alcali,
quod vacuitatis non inimicitia ratione
magnetico more animam
trahit, sorbet, absorbitque, quæ ab-
sorpta externo perseverante igne
adhibito vnà cum alcali in fu-
mum abit.

Huic sapientis Naturæ ordini
insistit Magnus Hippocrates in
morborum curatione. *Neque opi-
nor, inquit, ipsis est inuestigatum,
quidnam per se sit calidum, aut
frigidum, aut humidum, aut sic-
cum. Et si imperatur ut calidum,
vel frigidum egro offeratur, mox
querendum est, qualenam cali-
dum, vel frigidum, an frigidum
acidum an insipidum : calidum
amarum, vel calidum dulce, vel
calidum insipidum.*

Ad hanc altisonam veritatis tu-
bam animi aures conuertens Ga-
lenus iam senior factus, se frustra
attem tenere ratus est, si in quali-
tati-

de veteri
medicina.

Galenus se-
nior.

ratibus primis solummodo persistere vellet. Nam cum ignis & aquæ facultates ab Hippocrate Pythagoreorum more obscurissimè traditæ, admirandasque naturæ potestates ad dictas crases reduci impossibile cognouisset, ad experientiam tandem confugiendum esse meliore iudicio est arbitratus, tertio Meth. med. cap. 2. Hancque ità necessariam medico esse, ut eam alteri hominis cruri compararet, imò adeò abhorruit dubiam de qualitate doctrinam, ut eos, qui solum ad primas qualitates, tam in morbis, quam remedijs respiciunt, similes esse dicat præconibus, qui notas fugitivi serui ab alijs enarratas tanquam cantilenam proferunt quidem, & publicant, seruum autem illum fugitiuum, & si propè assistat, non agnoscunt: indicare volens rerum virtutem non in visibilibus, & sensu notis qualitatibus, sed in umbra latente Hippocratico diuino seu (ut ipse loquitur) *in rei dispositione* ac si dixisset in re sibi ignota consistere.

Quapropter qui eius sectatores se esse gloriantur, magna iniuria afficiunt virum sapientem, ignorantia taxando docentes, nihil vel in morbis, vel in remedijs ipsum

6. de sim.
med. fat.

in re sibi ignota consistere.

Quapropter qui eius sectatores se esse gloriantur, magna iniuria afficiunt virum sapientem, ignorantia taxando docentes, nihil vel in morbis, vel in remedijs ipsum

fun
nu
diff
mi
circ
qu
rat
cip
DI
igr
rè
fol
ret
lib
Gl
ne
fac
ui
br
tit
ru
co
pe
ue
tit
te
tu
m
no
m
pi
n

MORB. PRINCEPS. 375

sum quaesivisse præter primas, & nudas quakates. Nam de febrium differentia cap. 27 de febrib. intermittentibus cum scribat: Harum circuitus repetere minimè definit, quò ad dispositio in parte generante servetur. Et paulo post præcipuum sanationis scopum esse **DISPOSITIONIS** huius (idest ignotæ rei) correctionem: satis clarè ex his verbis constat, cò loci non solum intendere, refrigerare calorem, sed quid multò altius, quam libris Methodi, & primo artis ad Glauconem pro febrium curatione instituerit, adedque seniore factum Hippocr. diuinum agnovisse verisimile est, addo, quod librum scripserit de agentibus à totius substantiæ proprietate, quorum facultates experientia edoctus confessus est, qui liber iniuria temporum ad manus nostras non pervenit: idedque debent, qui falso titulo se Galenicos gloriantur, tempora distinguere, deindè scripturas concordare, ac ità Nobilissima Medicina ad vetulas, & histriones minimè declinaret, neque Comiciis in facetias, mundoque in proverbum prostitueretur.

Sed redeamus vndè digressi sumus. Itaque aurum amissa sua ducti-

ctibilitate, & temperatura ab ingressu peregrini mineralis, in corpore: que odoris, qui cum sulphureus deprehendatur, acidum quoque, & calidum esse necesse est: Indicat, inquam, aurum huius acidi, & calidi superantis, & naturæ suæ odiosi ablationem per contraria: non tamen indicat, neque indicari potest auxilium, seu medium quod id namque nosce, vulgatam mendendi Methodum longè superat, atque antecellit, pertinetque ad intimam rerum, seu remediorum cognitionem, saporumque potestatem, quorum remediorum numerus sicut multiplex est, ita eorum notitiam naturæque proprietatem mens auxiliatoris callere debet, priusquam auro morbosam fragilitatem adimendam suscipiat.

Aurum ergò factum calidius, quam eius natura patitur, idèdque & inualidum, atque fragile ab odore scilicet antimonij, siue acidi cuiusdam mineralis, indicat prorsus istud superans, & acidum, & (sicut acidum cuncta) calidum, non solum per simplicem frigidam qualitatem, sed Hippocr. suasu per frigidum dulce, inane, & vacuum metallicum alcali sibi esse subtrahendum; istud verò alcali Metallicum, mor-

bo-

totius spagyricæ artis fundamentum

aurum inualidū ab acido

MORB. PRINCEPS. 377

boque familiare, acida cuncta non quidem per simplicem qualitatem contrariam, sed per magneticam vim combibens, atque absorbens in specie plumbum est: ut Clavi's cap. 6. non in reprehensionem, sed in commiserationem de canis significavit: Plumbum enim cum auro colliquefcens, tandem folium igne vna cum acido, quod ab auro sorpsit, in fumum vertitur: tuncque aurum optimè à calido, seu acido vapore morbofo refrigeratum, purgatum, atque refanatum in pura forma sese manifestat. Cur autem vegetabilium alcali aurum non repurget, alibi dictum est.

A contrario autem sensu aurum in validum factum ab odore metallici alicuius alcali dulcis insipidi, ac frigidi ex. gr. plumbi indicat alcali sibi superantis ablationem per ea, quæ vulgò videntur qualitate simplici contraria: hoc enim nosce res magni non est momenti, sed quibus rationibus, & modis, & medijs id efficias, id verè per omnia scire artificium est: non tamen indicat auxilium quo, quod tamen aurum Curantis mens probè callere debet: subtrahitur superans alcali non per simplicem, & qualita-

ita vob ab
umora

aurum in-
validum ab
alcali

lita-

litarium calefactionem, sed per
 contraria dicto alcali acida calida:
 huiusmodi verò multiplicia sunt,
 quibus artifex, priusquam ad opus
 se accingat, luculenter instructus
 sit, necesse est: *Hippoc. sic docente*:
 priusquam ad ægrum ingrediaris,
 fac cognitum habeas, quid agen-
 dum sit. Commiscent igitur au-
 rum istud infirmum cum sale ci-
 bario, quæ duo simul iuncta horas
 sufficientes, debitoque in igne, vt
 praxis docet, detinent, tunc tempo-
 ris acidum sal magnetico more, &
 desiderio trahit, & sorbet ab auro
 spirituale alcali hostile, peregrin-
 um, & frigidum: talique labore,
 huiusque medij ope expurgatur,
 calefit, mundificaturque aurum, vt
 postea per fusionem purum, & sa-
 num niteat, absque vlla sui ponderis
 diminutione; adeòque quicquid
 auri vitam læserit, non corpora-
 lem materiam, sed spiritualement
 auram fuisse constat. Sal verò, ne in
 valido igne colliquescat, cum du-
 plo alias triplo contusorum late-
 rum commiscent, quæ deindè
 mixtura apud auri curatores, seu
 medicos, cementum Regale dicitur:
 Hic acidus calidusque pulvis
 (vt dixi) purgat, mundificatque au-
 rum ab omni abundante extraneo

de decenti
 ornatu

M
 frigi
 cont
 natu
 cont
 med
 bofo
 uen
 mor
 tater
 Rec
 li pa
 C
 sum
 uale
 co d
 C
 cum
 locu
 artii
 loqu
 ad
 mix
 loru
 cus
 tura
 voce
 N
 quo
 rant
 tiqu
 enit
 næ

MORB. PRINCEPS. 379

per
da :
nt,
pus
tus
te :
is,
en-
ut-
ci-
ras
vt
o-
, &
iro
ri-
e,
r,
vt
fa-
le-
id
ra.
u-
in
u-
e-
dè
eu
ci-
is
u-
eo

frigido alcali, idèdque aurum per
contrarium sibi inualidum factū,
naturali quoque methodo per
contrarium restituitur: Si enim re-
medium non aduersaretur mor-
boso vaporī, sed similitudine con-
ueniret, idem intenderet quod
morboſus vapor, aurique fragibili-
tatem auget, & non expelleret.
Rectè hinc Galenus *ſimile à ſimi-
li pari non poteſt*.

Cibarium autem ſal, licet ſal-
ſum ſit, in illo tamen aciditas præ-
ualet, vt Hippoc. Chemicus ſuo lo-
co oſtendit.

Quare autem ſalis mixturam
cum lateritio puluere cementum
locus iſte non eſt: Satis nunc eſto,
artiſtibus in ſua arte ad lubitum
loquentibus ita appellare placuiſſe
ad diſtinctionem forſan aliarum
mixturarum auro vt Regi metal-
lorum non conferentium; non ſe-
cus quam Galeno placuerit, mix-
turam quorundam ſimplicium
vocare ſpecies Letitiæ.

Ne autem quis offendatur,
quod medici nomine aurum Cu-
rantem donem, ſciat, idem ab an-
tiquis factum fuiſſe. Agricultura
enim, pecudumque cura medici-
næ nomine donabantur.

Præ-

Præseruatur autem aurum à simili morbo, si calefactum in posterum in impuris locis non locetur.

*Exemplū
2. ex vegetabili Regno*

*Pucinum
vinum car
dialgia re-
medium,
hinc poda-
gricis con-
fert non au-
tem tempo-
re paroxis-
mā*

Secundum exemplum ex vegetabili regno fit vinum optimum boni odoris, coloris, gratique saporis, neque omninò nouum, neque nimis vetustum, sed mediæ ætatis, omnibusque numeris absolutum, perfectumque, quod non minus quam aurum ex acido, & alcali, non quidem metallicis, sed vegetabilibus constare Hippoc. Chim. mechanicè demonstrat.

Huius vini acidum gustui subdulce, & palato gratum *Nunquam quiescens ait Mag. Boer sed sensum* Naturali labore nostris sensibus imperceptibili progredi: *Naturæ enim motus,* inquit Philosophus, *continuus ac indefessus est, non minus in partibus, quam in toto,* donec tandem alcali superet, ac in acetum, quò tendit immutetur.

Vel vice versa vinum nisi præseruetur sulphuris odore præsertim Rhenanum, eius alcali superat acidum utpotè nimia aqua dilutum, ac debile (ut sunt plerumque Patavina atq; Mutinēsia vina) & tunc facillè vinum in vappam migrat, potui ferè inutilem, nec

MORB. PRINCEPS. 381

Vnquam propria spontè in aceti naturam vltra procedit, cò quod alcali dominium suscipiens, acidum oppressit; in vappam autem vinum mutatum, non est amplius redeundo in gratiam, indicatque solummodò sibi deficere acidum necessarium, seu stomachum suũ, instar Hydropis, abundare alcali aquoso, sed non indicat quale acidum, seu auxilium, quo sibi succuratur, quod tamen scire artificem ex officio decet. Artifex igitur si peritus, sapiensque est, simile acidum, & cum deficiente oppresso consentiens, solum gradu superius in vappam introducit, sufficitque ad hoc piper, zingiber, pyrethrum &c. nisi enim remedium vappæ contrarium esset: ad idem, ad quod morbosum alcali collimaret, morbumque eo ipso auget, nedum expelleret: vt autem motus fermentationis suscitetur, adduntur vuarum albarum petioli. Hoc compositum in vasis, seu dolioli fundum ad hoc opus apti sternitur, eique affunditur vappa: seu vinum istud planè euanidum, corruptum, fætidumque (rubrum an album sit, nil refert) quod paucis abindè diebus ynà cum speciebus incalescit, motum acquirit, acidum

dum oppressum excitatur, resur-
git, crescit, & ita augetur, ut alcali
morbofum iugulet, acetum deni-
que abstrahitur, relictis speciebus
in vasis fundo ad alios, aut similes
vſus; adedque vinum illud mor-
tuum, corruptum, & fetidum Hip-
pocratica, & Spagyrica Methodo
naturalique labore transmutatur
in optimum vini acerum. Natura
enim, *inquit Philosophus*, nun-
quam quiescit, vel ipsa cadauera
corruptionis motum patiuntur.

Ex dictis liquet, Naturæ Sapien-
tem ignem dictam vappam licet
fatidam, sensibusque nostris planè
mortuam & inutilem sibi ab inte-
ritu conseruasse, rursusque omnia,
quæ in corpore sunt, secundum
ipsius modum exornasse *ad uni-
uersi imitationem*, ut ait Magi-
ster.

In ipsa autem Crisi, seu nouo
fermentationis motu, multa ex-
crementa oboriri necesse est, quæ
cum libera spontè segregentur,
non secus, quàm in morbis, con-
cocta vocari possunt.

Horum exempla in arte per
quamplurima enarrarem, nisi
Magister satis abundè id ipse fecif-
set; quare subiungit, homines ex
manifestis oculis in considera-
tio-

de diata

de diata

MORB. PRINCEPS. 383

tionem adhibere non nouerunt: ignorant enim, quod artibus v- tantur Naturæ humanæ similibus: Diuina namque Mens edocuit sua cpera imitari, cognoscentes quæ faciunt, & ignorantes, quæ imi- tantur sine enim dicto vetustissi- mo Spagyrico ornamento Medi- cina hodie nihil aliud videtur ef- se, quam quod pleræque obstetri- ces, & famulæ norunt, atque tra- ctare solent.

Qui ergo, *pergit Magister*, hæc singula, quemadmodum se ad ho- minem habeant, ignorat, is neque, quæ ab alijs proueniunt, cogno- scet, neque ijs rectè uti poterit: Quia simili prorsus modo opera- tur hominis natura, cum qua omnes artes, omniaque artificia communicant, licet singulorum modus, quod in confesso est, ali- quantulum aduersetur. Vnde Sca- liger: in Medico, *inquit*, nulla po- test esse perfectio sine illa Ency- clopedia, quæ homini viam munit ad fælicitatem.

Hippocraticus ergo quisquis, *inquit*, solertissimus Medicus no- sce quid supra vulgum debebit, sta- tim non Natura modò, verum etiam primis doctrinarum rudi- mentis multum cæteris nimirum agri-

*de re postè
ca lib. 3. c.
16.*

*lib. 3. de
nat. fac. c.
10.*

agriculturæ, auri, vini, & ab Hippocr. doctrina dissectis, Medicis præstet, oportet, quia hi omnes vnum saltem ventriculum agnoscunt, eiusque auxilia quæerunt.

*Tertium
exemplum
homo*

HOMO autem, inquit Philosophus, animalium, & inferioris mundi Princeps, & vniuersæ Naturæ compendium, Microcosmus à veteribus dictus est, & vniuersi imaguncula. Hic ait Hippoc. *plures habet ventriculos*, qui vnâ cum anni temporibus mutationes accipiunt, quorum quilibet in sanitate spiritu, in morbis vero sanie pleni sunt.

*de aere a-
quis, & lo-
cis*

de arte

Hi ventriculi vniuersaliter ægrotare possunt, vt in cacochymia, malignis ita dictis, hæcticis &c. tunc enim digestio vitatur, cessatque NATURALIS LABOR vbique; particulariter quoque ventriculos ægrotare docet Galenus: Actionem, inquit, in quouis membro vitari posse, & ab affecta parte sæpè indicationem sumi scribit; imò eam tam necessariam esse in curatione rectè instituenda, vt si quis illam omittat, & læsam partem non consideret, nil obstat, quin tota medicina non sex mensium, sed sex dierum spatio discatur, propterea à medicamentis, quæ

*de locis af-
fectis*

*Quare se-
mestri spa-
tio artem
addisci pos-
se dixit
Thesalus?*

par-

MORB. PRINCEPS. 385

partibus APPROPRIATA dicuntur, alijs communibus præferenda esse, docet. Et lib. 8. de compos. medicam. impossibile esse, *inquit*, inuenire pharmacum ad multas affectiones optimum.

4.M.M.

Ventriculorum autem mutationes, non solum confirmant podagræ obnoxij, qui idè vulgo Calendarium habere in pedibus, & arthritici esse pluuiarum vates dicuntur, quia aeris inclementiam, & tempestates pedibus percipiunt: Sed & id testantur illi, qui vel callum in pedum digito gerunt, eò quod ipsa microcosmi astra superioribus, *Hermete teste*, respondeant, influantque iuxta prudentis rectoris dispositionem; licet anni tempora plurimum inter se differant, vt ait Hippocrates, sicut enim macrocosmi ignem omnia scientem inuisibilem ostendi solummodo ab effectu hactenus perceptibilem, illud idem de microcosmico igne intelligendum esse, iubet Magister: Nonnunquam enim per plures dies, imò hebdomadas, præcedit circa præcordia innominata quædam anxietas, & inquietudo, vnà cum febricula, priusquam animata ignea aciditas ad articulos radietur.

R Cum

De morbis.

Cum autem totum corpus in viuis transpirabile sit, facilimè irradiatur, vel defluit furioso impetu aciditas peregrina spiritualis animata (ut ait *Lucianus*), & inuisibilis ex molli igne in ventriculo primario sedente degener facta ad articulorum ventriculos, eorumque alimentum (quod mucum vocat *Magister*, *Neoterici* synonymiam) cui præsidet, inficit, quo infecto, in tanti doloris cruciatus excitatur, non secus ac si quis bullientem Nitri spiritum oculis inspergeret; **IGNIS & DOLOR** inuadit ait *Hipp.* Spiritus enim cum in alijs rebus tum maximè in animantibus corporibus plurimum posse demonstrat. Hinc *Galenus* pluribus in locis scribit nihil dolorem inferre posse nisi idem continuum soluere valeat. Quare *Helmont* morbus quisque dici potest contagiosus, si non toti saltem parti suæ, adedque licet non contagiosus cuius, tamen non desinit sui de se odorem fermentalem in urere parti, cui insidet. Hinc statim loci digestio perturbatur, & alimentum illius aliàs viuudum, plerumque degenerat, ut dum non inspermatum, saltem in extraneam igneam rodentem deflectat

de flatibus

Hipp. lib. de inæquali intemp. rie c. 6. de simpl. m. f. lib. 4. c. 2. Gal.

MORB. PRINCEPS. 387

ctat indolem.

Ingentem hunc ex acido igneū
dolorem, & cruciatū sibi refræna-
ri, ac retundi saltem exoptant po-
dagrici, & omninò necesse est, vt
eius rationem habeat prudens po-
dagricus, quia, *inquit*, Democritus,
corporis habitus vbi dolet, mens
ad virtutis exercitationem nullam
adhibet diligentiam, præsens enim
morbus animum vehementer he-
betat, & intelligentiam in affectus
cognitionem secum adducit, in-
super vigilias concitat, vires deij-
cit, cruorem exprimit, vt paulo
post experientia ostendam, ma-
lunque auget, ideòque, *ait Ga'e-
nus*, curam ad se dolor meritò tra-
hit.

Quare aduersus ingentem hunc
dolorem penè infinita excogitata
sunt remedia passim ab Auctori-
bus hinc indè palam descripta, quæ
semper, aut nullo, aut paruo cum
fructu fuere applicata, quod ex-
pertus dico; eò quod causam hu-
ius indicibilis cruciatus in descen-
dentem è capite pituitam, atque
catarrhum perpetuò retulere, &
denique dolore repetitis euacua-
tionibus nequicquam auscultante
morbus planè incurabilis procla-
matus est, licet in sui principio.

R 2 Igi-

*Dolor miti
gandus.*

*12. M. M.
cap. 1.*

de medici-
nis purgan-
tibus

Igitur quicquid dictam spiritua-
lem, igneam, & animatam acidita-
tem in molli igne inchoat, aug-
mentat, promouet, maturat, illud
idem quoque microcosmi aerem
perturbat, podagræque accessum
stimulat, docente id magistro: Aci-
dos cibos, *inquit*, si quis citra dele-
ctum, ac inconsideratè exhibeat,
nihil commodi perficiet.

Albertus Gantherus Saxo vir
eruditus inter cæteros Medicos
Romæ degentes non infimus, cum
pestis tempore Anno 1656. vteret-
tur in potu præseruationis gratia
copiosè nimis acido sulphuris, ar-
thriticus ex illius copia euasit. Ab
hac autem infirmitate se vindica-
uit animalium alcali vsu: hoc
nempe in casu quodlibet indiffe-
rens absorptiuum alcali satisfecit,
quia malum non erat ex animato,
specifico, degenerato radio, sed ex
immodico acido materiali citra
delectum hausto.

cibus

ab ouis ab-
stinendū
tempore pa-
roxismi

Quæcunque etiam fatidum o-
dorem vrinae imprimere possunt,
fugienda suadeo, vt sunt asparagus,
allium, cæpa, mentha, fungi, ani-
malium cerebra, vtpotè quæ pu-
trefactiuum acorem promouent,
deindec in eiusmodi saporis flatum
ascendunt, & ita hac de causa ac-
cele-

M
celer
per c
prius
lis m
cten
spira
Hipp
lent
est à
mar
sunt
affer
tur,
fani
cina
lege
den
corp
tric
tus
nus
dit,
bibi
cit:
fali
pra
est
gri
ge
fui
qu

MORB. PRINCEPS. 389

celerant accessum; nam quicquid per corruptionem fætet, acescat prius oportet, vt in carniū iusculis manifestè apparet, quæ per noctem sub canicula acidum manè spirant, quo putrescere incipiunt.

Hippoc. sic explicat, cibos scil. valentiores ingestos, qui à Natura (id est à molli igne in stomacho primario sedente) superari non possunt, dolores, morbos, & mortem afferre, qui verò à Natura superantur, alimentum, incrementum, & sanitatem præstare: de veteri medicina. Et de affectionibus, vt & de lege: Alimenta, inquit, quæ quidem ventriculus superat, quæque corpus recipit, ea neque flatum, tricus non superat: ab his, & natus, & tormina, cæteraque id genus contingunt. Ad eòque concludit, si homo parum edit, & parum bibit nullum morbū hoc ipsi inducit, quasi diceret, licet cibus minus salubris sit, id tamen beneficium præstat, quod maximè notandum est, nonnullos enim noui podagricos, qui nimis strictò viuendi genere in deterius ruere.

Poma quoque propter celerem sui in acidum putrefactiui nimiam que relaxandi potentiam præser-

R 3 tim

de veteri
medicina

de morbis

Aphor. 38.
sect. 2.

tim tempore paroxisimi comedenda non sunt. Abstinendum quoque à Cyprinorum piscium esu: factor enim urinæ imprimitur.

potus

*Absthemij
podagram
non patium
tur.*

Vina pariter, quorum spirituosa aciditas, qua in acidum tendunt, alcali superat, præualetque, largiter hausta, præsertim quando dispositio (sic voco etymi defectu) ad est podagrica, vitanda sunt. Idem est de cærensiâ vetustissima iudicium: quippè quæ in multis Germaniæ locis ab hinc 20. & ultra annos vinosa adhuc habetur, & conseruatur; adedque loco dictorum potuum bibant podagrici tempore paroxisimi aquam simplicem. cui vt. ventriculus, pinus modicum sacchari, & si lubet, in gratiam gustus addi succum limonum, quem licet acidum, vt & expressum ab aurantijs malis, fermentabilem tamen, & spiritualem non experimur, idedque podagricis minus noxium, imò nulli est detrimento, vt neque poma granata.

acetum

Sic quoque perfectum acetum, nec curat, nec præseruat, sed in paroxisimi vehementia deiectæ naturæ, & viribus præ dolore exanimatis, animique deliquio optatissimum

M
simu
stau
dum
tua
mou
arce
cere
re te
fecti
quo
ad fi
men
min
non
exfa
abst
re ac
pia
Etur
S
dicè
tanc
exti
pare
præ
tis,
cent
ctio
sum
gen
dag
rat,
peti

MORB. PRINCEPS. 391

simum cordiale, & maximum re-
 staurans esse notavi, neque timen-
 dum, vt eiusmodi acida conserua-
 tiua putredinem augeant, vel pro-
 moueant, imò progressum potius
 arcent. Differunt itaque vinum, &
 cereuisia in acetum naturali labo-
 re tendentia ab illo, quod iam per-
 fectionem acquisiuit: illud enim,
 quod in via est, atque tacito opere
 ad finem laborat, loca illa, quæ fer-
 mentabilis acor penetrat, conta-
 minat, vt alibi probaui, hoc verò
 non, sed famelica aciditas rursus
 exsatiari optat, & idèò resoluere,
 abstergere, extenuare, & conforta-
 re acetum dicitur, licet aquæ co-
 piæ permixtum, vulgo posca di-
 ctum.

Spiritus vitrioli rectificatus mo-
 dicè assumptus per os, licet confor-
 tando refrigeret, & resoluat, sitim
 extinguat, attamen in podagræ
 paroxismo ab eo abstinendum,
 præsertim febrim comitem habentis,
 aggrauat enim in hoc statu ac-
 censum stomachi rectorem, à fun-
 ctione nimirum aberrantem: ip-
 sumque spiritum non exactè diri-
 gentem, vt neque hic spiritus à po-
 dagra præseruat, multò minus cu-
 rat, licet stomachum, qui acida ap-
 petit, acuat, appetentiamque exci-

*Spiritus vi-
 trioli*

R 4 ter,

tet, vt testatur plurimorum anno-
rum inepta curatio Serenissimi
Poloniae Regis Vladislai Quarti à
D. Christophero Arcisseuschi per E-
pistolam publicata ad Ioannem de
Laet, cuius ego quoque ocularis
fui testis, licet admodum iuuenis.

Sequitur inde, quaecunque pu-
trefactiuam aciditatem primi ven-
triculi in molli igne inhihent, inte-
rimunt, atque absumunt, eò ipso
impedire putrefactionem, & per-
consequens sanitatem, accersere, &
accelerare, quod probat mechani-
ca, si enim colostro parum lixiuij
immiscueris nunquam inde fiet
butyrum, propter alcali, omne fer-
mentum acidum in macrocosmo
absumens. Quare, *inquit* Magister,
simile prorsus modo operatur ho-
minis natura, oportet ergo id quod
cuique morbo est maximè aduer-
sum, non amicum, aut familiare
exhibendo, nam ab eo, quod est
inimicum, extenuatur, & retun-
ditur.

Huiusmodi, acidis morbofis
aduersa, *Mystæ*, pro maiori lumi-
ne, & intelligentia vnico, generali-
que vocabulo *Alcalia* appella-
runt, voca tu contraria, vel ma-
gnetica, vel frigida, vel attraetiua,
vel absorptiua, perinde mihi est,

mo-

de morbo
sacro

MORB. PRINCEPS. 393

mōdo in re conuenientes idem
inuicem intelligamus : nimirum
certo, & determinato morbo cer-
tum, & determinatum auxilium
applicandum requiri ex Galeno.

*lib. 8. de
composit.
medicam.*

Quare claret ex dictis, podagræ
remedium non esse debere alcali-
quodlibet, sed prudens, inspidum,
sitiens certum, & determinatum
acidum, atque nil aliud attrahens,
quam inuisibilem filium Solis mi-
crocosmi inobedientem, deperdi-
tum, degeneratum, & morosum;
non secus, quam in macrocosmo
magnetis insitum alcali inuisibile,
nil aliud, quam ferri insitum, &
inuisibilem ignem trahit, & am-
plectitur, non quidem primarum
qualitarum virtute, sed quia pru-
dens anima ambobus inest, quæ
reciprocè sese cognoscunt, nisi
enim prudentia illis inesset, alte-
rum ad alterum non inclinaret:
ratio verò, cur ferri rubiginem,
siue martis crocum magnes ne-
gligat, est, quia ferrum in illo statu
anima amissa vacat, quare ab Ho-
ratio sterilis vocatur rubigo, nec
magnes aliud quidquam allicit,
vel attrahit, licet ferro sit multò
pretiosius, atque nobilius.

Hanc actionem ab occulta, &
abstrusa qualitate fieri clamat

R 5 vul-

vulgus, quodd Hippoc. diuinum in rebus absconsum, & latens non comprehendunt. Aurum similiter trahitur à suo magnetè, ab alioque nullo, quia amborum particularis prudentia non se extendit ad alia macrocosmica cognoscenda.

Fernelius antiquissimæ medicinæ viam subodoratus, nè palam in eam ingredi cogeretur, ob deficientis lucri metum in abdita tutus cautusque recessit: scribit enim, quot affectus contra naturam simplices, totidem existere, & medicamentorū facultates, paremque esse affectuum, atque remediorum numerum, cuius sententiam Magister sequenti exemplo olim explicuit.

Quibus acuti acres, & æruginosi humores instant, quinam furores, & viscerum, & thoracis laniationes, animique abiectio inde oriuntur? neque prius hæc quiescunt, quam euacuat, deiecti, & alijs permixti fuerint. Hoc autem productum medicinis purgantibus non auscultare, multoque minus producti fabrum, siue fermentum, quilibet medicinæ ingenuus practicus mecum sine dubio fatebitur, hinc natum est illud tritum inter medicos. Ab Hypochon-

*r. M. M.
cap 2.*

*de veteri
medicina*

MORB. PRINCEPS. 395

chondriacis non solventibus, libera nos Domine : quotiescunque enim, etiam dato, quod productum æruginosum excrementum, evacuatione foras pellatur, illicò novum fabro relicto regenerante succenturiatur, eò quod latens hæc aciditas unius speciei non est, sed multiplicis : quot enim in Hypochondriis ibidem membranæ, musculique, totidem etiam digestionum officinas ibidem esse necesse est, cum omnis musculus proprium ventriculum habeat, si enim ventriculorum diversitas non esset, idem semper generaretur, neque vlla esset distinctio, aut diversitas: Hinc itaque multiplicis huius acidi labefacti varietas, ac inter sese confusio causant sanando, & sananti difficultatem, maxime quia hæ aciditates spirituales sunt, idèdque ait Senex, *oculorum conspectum effugiunt, ita ut solum ab effectu, & mentis oculo cognosci possint*. Cæterum si ægro propinetur insipidum, sitiens, **APPROPRiATVM** tamen alcali, quod producta solum avidè bibat, ut sunt cancrorum lapilli, statim enim horum pulvis magnetis instar attrahit istud acre, & æruginosum, illoque saturatur cum illo

Hypochondriacum acidum quid?

lapillos cancrorum in animi passione ab illa lata iniuria, rarissimum remedium esse deprehendit

R 6 com-

commiscetur, aut in illo combibitur (dic ut lubet) post horam verò à pulvere cancerorum exhibitò, fuit quandòque simplex, atque leue vomitorium oblatum, indèque obseruatum est, ab hac euacuatione, seu deiectione ægrum aliquandò plane, vel ad tempus saltem liberari: Hinc igitur patet dictum lapillum vitale stomachi fermentum, licet acidum sit, non attrahere, sed solum noxium saporem, seu acidum præternaturale, adulterinum, & determinatum, neque vice versa acidum vitale ad lapillum festinare, *èò quod sese inuicem cognoscunt*; indè verò ab-

*exercita-
tus quidã
miles cum
quis ex suis
in pralio
vulnerare-
tur, statim
porrigebat
frustis nu-
cis musca-
ra, ad de-
notandum,
& vulnus
nunquam
cõputruit,
sed citius
sanabatur:
quia balsa-
mi vices
emulatur
Muscata*

forbita aciditate peregrina, & æruginosa alacrior redit appetitus: hacque methodo Hippocratis præcepto satisfit. Eidem aciditatis fundamento innixi chirurgi vulneratis prohibent vinum, perperam assignantes in causam, quòd calefaciat; idèòque sanationem impediat, sed vera causa est, spiritali vini aciditate vulnus acescere, & ad putrefactionem promoueri, ità vt in ipso vulnere quandòque vermes exortifuerint; Si verò ad mediam drachmam lapillorum cancerorum puluerem, aut eosdem solutos in a-

ceto

MORB. PRINCEPS. 397

ceto succoue limonum, quotidie
bis ad cochleare vulneratis propi-
naueris: etiam si moderatè tunc vi-
num biberint, vulnus nihilominus
citò, tutò, & iucundè etiam absque
febre cicatrizabitur: non quod hi
lapilli, vel in puluere, vel soluti,
materialiter ad pedis vulnus ab
ore remotum properent, sed quia
cohibeant acidum puris fabrum
in ipsa pedis extremitate accen-
sum, vel accendi paratum.

*potio vul-
neraria ad
locum af-
fectum nõ
properat.*

Nobili Heroi Georgio Frederico à Spaar iam sunt plures euoluti
anni, ex quo plumbea sphaerula
bombardica pulmonem traiecerit,
vt haustus aer ante, & retro per
vulnus eruperit, vnà cum indicibili
sanguinis effusione, continuò ta-
men vsu horum lapillorum per-
fectè sanatus euasit, hodièque op-
tima fruitur salute. Quidam ex
hac felici cura vniuersalem con-
clusionem sibi stabiliuere sic ar-
guendo: Si ita feliciter pulmonis
vulnus ad cicatricem perduxit
vulnerarius hic potus, quare, &
non eiusdem pulmonis vlcus in-
tabido? Verum ad hoc non solum
hanc, sed & innumeras alias po-
tiones sine fructu centies frustra
multi tentarunt, eò quod pulmo-
nis ventriculus, seu incola in
phthi-

*pulmonis
vlcus quã-
do sanabi-
le è*

phthificis corruptus in sui interi-
 tum nunquam feriendo laborat.
 Vndè pulmonis vulnera (ait intel-
 lectualis medicus) quæ ab externa
 causa, & vitio digestiuo proce-
 dunt, prædictis potionibus perfe-
 ctè sanari possunt, non verò vlce-
 ra quandò promanant à corrup-
 tione roboris, seu humidi radicalis
 innati.

Porro puluis iste in macrocos-
 mo acida, quibus iungitur auidi-
 simè cuncta combibit, attrahitque:
 in microcosmo verò per os assum-
 ptus mergitur in abyssum acidi vi-
 talis in stomacho sedentis, quod
 neque in minimo, vel tangit, vel
 attrahit, vel coagulat, sed solum-
 modò acidum illum inuisibilem
 radium, qui vulnus offendit, hunc
 separat, attrahit, suumque intra
 ventrem abscondit: Manifesto ar-
 gumento, quod in stomacho se-
 deat argutus Iudex, & Spagyris
cuncta sciens, qui non solum hunc
 puluerem, sed & omnium rerum
 inuisibilem virtutem distinctè co-
 gnoscit, æstimat, metiturque, non
 secus, quam pecora in alpibus in-
 tuitiua quasi scientia napellum
 cognoscunt: gramina enim vicina
 non depascunt, multoque minus
 ipsum napellum, aliàs non ingrati

*Iudex in
 stomacho*

sapo-

M
 fapo
 bus
 rum
 bus c
 tamen
 ctitu
 rans
 tenti
 quid
 H
 Mag
 pulu
 le pr
 aron
 scon
 quid
 tamen
 fede
 vtile
 negli
 orig
 possi
 prop
 rem
 gula
 mer
 artit
 cc
 riac
 maf
 tur
 aug
 E

MORB. PRINCEPS. 399

saporis, muscis ex illo vitantibus. Et quamvis horum lapillorum pulvis pluribus alijs pulveribus commistus propinaretur, hunc tamen solum discernit, ac amplectitur in hoc casu, negligens, separansque tanquam ad eiusmodi intentionem inutile pondus *quid quid alios mores habet.*

Artis Medicae fundamenta

Hoc ex fundamento facile fuit Magistro Hippocrati viperinum pulverem, qui eius antipestilentiale pro certo habetur, inter patriæ aromata ita commiscere, ac abscondere, ut & hodie à pluribus, quid fuerit, ignoretur; Spagyrius tamen peritissimus in stomacho sedens separat prudenter, quod sibi utile novit, reliqua, ut quisquilia, negligens. Hinc traxit Theriaca originem, quæ licet à Plinio compositio luxuriæ nullo pondere proportionato dicatur, cum tot remedia dederit Natura, quæ singula voto sufficiant: attamen numerosa illa simplicia, si chimico artificio seu naturali labore, vel coctione, ut ait Galenus de Theriaca ad Pisonem cap. 14. in unam massam prudenter confermentur, eorum virtutem in decuplo augmentari, experientia docet.

viperinus pulvis alexipharmacum.

lib. 29 c. x

Exinde verò promanarunt infinita

nita à absurda receptula, ridiculæ-
 que compositiones, vbi simplex
 vnum plerumque omninò indi-
 cationi satisfacit: quod probant
 vetularum subindè experimenta,
 quæ communiter ex vno, vel alte-
 ro simplici constant, vt aliquando
 consumatissimis medicis calum-
 niæ ignominiaque sint. Quare
 summus Hippocrates eiusmodi
 probata remedia à plebeis curiosè
 sciscitabatur præceptionum libelli
 principio: Sic enim censeo, *inquit*,
 artem vniuersam commonstratam
 fuisse, quod singula ex fine obser-
 uata, & ad eadem aggregata fue-
 rint, Hermetis exemplo, qui in
 tam longa ætate non destitit ex-
 periri: Vt & Galenus piscatores, &
 infimæ sortis homines plebeos, &
 imperitos aliquando consuluit.
 Homines namque eiusmodi re-
 media non ex consilio, sed potiùs
 ex fortuna inuenerunt, neque ar-
 tifices magis, quam plebei: Et sanè
 difficile est, curandi viam ratioci-
 natione vt tali assequi, de morbis
 vulgaribus lib. 4. sect. 7. text. 49. Et
 ideo ars medica, vt citò addisca-
 tur, fieri nequit; propterea quod in
 ea firma aliqua doctrina tradi non
 potest: quod probat omnium mor-
 borum vilissimus pernio, inflam-
 ma-

*de simpl.
 med. facul.*

*lib. de af-
 fect.*

*Rationa-
 les medici
 qui?*

MORB. PRINCEPS. 401

mationis genus, quod tempore
 Hyberno in calcaneis, digitisque
 pedum, ac manuum oritur: omni-
 quidem periculo vacat: molestissi-
 mum tamen, doloriferum, atque
 pruriginosum valde est; nihilom-
 nus nullum video, aut vidisse con-
 tingit medicinæ professorem, qui
 hunc inflammatum tumorem in
 essentia cognoscere, ac vero, cer-
 to & determinato remedio tollere
 semper potuerit: aliquandò enim
 sanatur furfure accenso; nonnun-
 quam rapis sub cinere coctis, vt
 docet Plinius: quandoque rasano
 crudo contuso: subindè mucilagi-
 ne sem: Cydoniorum: spirituque
 Terebinthinæ. Sp. inquam non
 oleo, quem optimum, atque balsa-
 micum in hoc casu deprehendi. In
 Hollandia fotu bubuli sanguinis
 calentis: plerùmque causticis aci-
 dis, vt spiritu vitrioli, & sulphuris
 oleosi quidam eliciunt sang. per-
 hyrudines: aliàs alijs, vsque ad eò
 idem morbus manifestè inter se
 differat: imò inquam, mox esse
 calefaciendum: mox refrigeran-
 dum: rursusque transeundum ad
 contraria. Pariter quoque aluum
 subducentia non semper operan-
 tur idem testatur Hippoc. Pharma-
 ca enim non semper eodem modo

pernio

*apertum
 vlcus per
 nionis Ty.
 pha aqua-
 tica in-
 spersa mi-
 rabilitè
 sanat.*

*de locis in
 homine*

se habent, neque præstant eundem perpetuò effectum: Sed nunc, & paulo post non idem faciunt, imò sibi contraria faciunt. De morbis vulgaribus lib. 4. sect. 7.

Hac ratione olim medicina à Diuino Numine accepta, atque donum Dei appellata fuit: ità vt veteres omnes vix crederent, humanis ingenijs potuisse inueniri, eò quod fundamentum eiusdem ità abstrusum, reconditum crypticum, ac admirabile censeretur, vt naturæ viribus citra multiplicem experientiam nequicquam vestigabile esset; idcirco & hodiè repèriuntur plurimi clarissimi, ac celeberrimi Medici, qui longo vsu, studio, meditatione, labore sub magistra experientia plurima appropriata simplicia morborum remedia, inter quæ multa planè insipida, summi Hippocratis exemplo sub farragine aliarum rerum ingratae multitudini nostro seculo cateruatim iniuste in se frementium, abscondunt: Diuinum enim in appropriato planè inuisibile, aut ad minus parvæ molis, quod Mystæ computarunt 1800. partem sui corporis esse (in Clavi Typogra. errore 8800.) quod nullibi clarius, quam in antimonij vitro, vel leuiter

M
ter ca
accid
do m
à mu
haur
ris ei
lucid
ctita
esse
sæpit
factu
trum
vires
infir
Id
tellig
xillo
in qu
tent
vnd
quib
liqu
latit
turb
nus
lis at
ribu
pio
flore
ctus
prob
tion
doq

MORB. PRINCEPS. 403

ter calcinato immaturo sulphureo
 accidoque occulto, & planè insipi-
 do manifestatur, cuius emetica vis,
 à multiplici infusione, neque ex-
 hauritur, neque quicquam ponde-
 ris eius corpus amittit; vnde satis
 lucidè apparet, vim illam cathar-
 cticam, ac emeticam incorpoream
 esse. Quin imò idem vitri pulvis
 sæpius antea infusus, segniorque
 factus, exsiccatus, & denuò in vi-
 trum fusus pristinas in infusione
 vires recuperat, atque hoc pacto id
 infinities satis est.

Idem de Antimonii regulo in-
 telligendum est, ex quo, & pau-
 xillo addito stanno pocula fiunt,
 in quibus per noctem vinum de-
 centum sequenti mane bibunt;
 vndè ingentes ciuntur vomitus,
 quibus ignari sibi persuadent, istud
 liquamen putidum in stomacho
 latitasse, & poculum, quo illac ex-
 turbaretur, expectasse: nihilomi-
 nus tamen aliquandò in nonnul-
 lis affectibus, & in robustis corpo-
 ribus præsertim in morbi princi-
 pio mira præstitit, vt & eiusdem
 flores, vel mercurius vitæ sic di-
 ctus. Non hæc adduco, quasi ap-
 probare vellem eiusmodi euacua-
 tiones, quibus vita viresque quan-
 doque exhauriuntur: torrentis
 enim

*Antimo-
 nium calci-
 natum*

*Methodus
 corruptio-
 nis*

enim ad instar rapiunt, quæ in itinere fluida offendunt, reliqua sinunt: sed ut ad instituti scopum peruenirem, innuere volui.

Antimonij tinctura

Cautius procedunt, qui antimonium cum proprio secreto spiritu sublimatum, & in clauso reuerberio in rubrum alcali spongiosum fixatum in vino ebulliunt, aut cum vini spiritu extrahunt ut Paracelsus docet (hic non indico minerale bezaar, hoc enim acidis iunctum reacquirat immaturi antimonij vires, & plerumque cum nausea vomitum excitat) varijsque in morbis propinant maximo cum fructu, sine nausea, sine sapore mouet vrinas, diapheresin, atque in principiis attingit, lit, nam singulari mansuetudine resoluit, & non exile præstat auxilium naturalem calorem roborando, qui exindè acquirit potestatem cæteris partibus succurrendi, eas viuo calore reinduendo, ipsarumque virtutem renouat subtiliando, ac resoluendo, transpirationem facilitando, & per poros noxia abigendo: istud antimonium, *inquit*, Paracelsus in magna chirurgia, est purgans medicamentum, quod (sine ventris tamen laxatione, aut assellatione ut vocant)

MORB. PRINCEPS . 405

cant) purgat, & mundificat corpus humanum, supra omnia arcana: quia radicitus ac funditus remouet ex eo, quicquid tolli debet educique, efficitque illud prorsus purum, ac ad altissimum sanitatis gradum reducit, eiciens ex eo omnes prorsus materias, quæ diuersas infirmitates, tam internas, quam externas generare possent. Hanc antiquissimam medendi scientiam inculcat Galenus lib. suo 13. methodi.

Præcipua (inquit) intentio Medici esse debet ad naturalem statum reducere laborantem, & quod cæteris neglectis vna adhibenda cura est, vt illud conseruemus, à quo agendi facultas procedit. Hæc autem consistit in calido innato, quod dum validum est, nec impeditum corpus innoxium conseruat, ita ut quicquid corpori accesserit præter naturam, quod sit amouendum, semper calido naturali valido egere, indubitatum axioma sit. Et quamuis in externis morbis, & in quibusdam alijs nihil conferre calor naturalis videatur, vt in amotione carnis superexcrefcentis in vulnere, vel distantia labiornm vulneris reunione, tamen coniunctio, & carnis genera-

ra-

ratio, & cicatricis inductio, non fiunt nisi ab ipsomet calore innato: Hactenus Galenus.

Cinnabari Antimonij vel natiuam Epilepsia magnetem vocat Crato.

Alij laudant elestrum minerale Germanicè Rodtgulden ercz

veterum plumbum Sacrum

Vertiginosus fui ante triennium cum aurium sibilo, grauique tintitu, ex quo è domo exire time-rem, huius causam proficisci ratus sum ex superfluo pingui-acido arteriali spiritus, quare extractum dicti antimonij alcali, & fixi per aliquot dies bibi; promouens primis diebus vnam, atque alteram sedem extraordinariè citra vllum incommodum: antimonium tamen de pondere omninò nihil perdidit; vndè claro argumento est, eius animam diuinum in morbo penetrauisse, & placuisse, si me intellexistis.

Fæminarum fuisse olim secretum crudi antimonij decocto mederi, notat Poterius, hodie verò illud in secreto habet sectatula noua, frequenterque sine rei cognitione sub domina incertitudine vnà cum sarza, visco, similibusque lignis præscribit, promittens catar- rhum exsiccatum iri; credit autem pumicem addi ad antimonij correctionem, alij vt validius exsiccet, ignorantes, nisi antimonium cum pumice comisto spongiosum fiat, sulphurea eius anima siue di-

MORB. PRINCEPS. 407

uinum aquam, cum qua bullit, irradiare non posse.

Hoc decoctum ut vulgo oculos perstringerent, aquam Spagyricam appellant (credulo enim populo iam dudum persuaserunt Antimonii remedia mera venena esse) illisque conclamata spe, casuque desperato, anchora Sacra, & vltimum refugium: si verò fortè prudens aliquis, qui res per suas causas cognoscit, antimonium, vel oretenus solummodo nominet, non dico ritè præscribat, statim ignarum vulgus strepando obtrectat, maledicit, infamat spagyricam artem: hancque cum Empeirica confundens sine vocabulorum distinctione, cum tamen spagyria sit, & ars Sacra, & naturalis scientia, & diuinitus data, & omnibus hominibus familiarissima, ut testantur vini, cereuisiæ, & panis artificiosæ fermentationes: itemque saponis, vitri, aliarumque innumerabilium humano vsui necessariorum rerum confectio-nes, ut in Clavi luculentissimè demonstratum est. Quorum fundamentum ex summo Hippocrate nunquam intellexerunt, ut quotidiana experientia docet: utitur, inquit, artibus nature humane simili-
bus:

*Spagyria
ars Sacra*

diata

bus: diuina namque mens edocuit
sua opera (id sonat Spagyrica) imi-
tari, cognoscentes quæ faciunt, &
ignorantes quæ imitantur.

*Empiri-
cus quis?*

Empiricus autem dicitur ille,
qui ex longa practica certi ali-
quid perficit, quorum empirico-
rum sententiam, & ipse Galenus
in opere ipso, siue pro acquirenda
medicinæ praxi sequitur. Et Cel-
sus in præfatione in hæc verba fa-
rur, qui se empiricos ab experien-
tia nominant: adedque quod ve-
nerandæ antiquitati, & hodiè viris
eruditis virtus fuit, & est, ab ignara
turba vitium habetur, & vt tale
proscribitur. Iure igitur canit Poe-
ta, *pro vitio virtus crimina sæpe
tulit.*

Spagyria itaque naturalis est
scientia, quæ nil aliud importat,
quam cum prudentia SOLVE-
RE, & COAGVLARE, & hæc
sunt bina naturæ instrumenta, quæ
non solum requiruntur ad panis,
vinique opificium, sed etiam ad
omnium animalium vitam, sani-
tatem, & morbum: alia nempe
instrumenta natura non habente;
quare Hippocr. totam antiquissi-
mam MEDENDI METHO-
DVM his duobus instrumentis
comprehendit: omnino, *inquit,*
Me-

*de Natura
hominis*

Me
ire
&
Co
gul
ma
qui
R/
SP
au
Na
Hi
gu
sic
rer
fin
co
&
ve
co
br
tu
P/
&
tu
S/
m
tic
ri
lo
la
ex

MORB. PRINCEPS. 409

Medicum sua prudentia obuiam
ire conuenit morbis instautibus,
& naturis, & anni temporibus.
Coagulata soluere, & soluta coagulare: hac namque ratione, vel maximè quod molestiam exhibet, qui uerit: EAQVE MIHI CURANDI RATIO VIDETVR.
SPAGYRVS itaque prudens, non autem distillator quilibet in vrbe, Naturæ est minister, & Medicus Hippocraticus, qui soluit, & coagulat, qui rarefacit, & condensat, sicut facit ipsa Natura in omnium rerum procreatione: aquam enim simplicem primò rarefacit, postea condensat in herbas, flores, fructus &c. quæ rursus in animalium ventriculis resoluuntur, & denuò coagulantur in carnes, ossa, membranas, imò in spiritus resoluuntur. Ars Naturæ æmula, *inquit Philosophus*, in suis resolutionibus, & compositionibus simile experitur: Quare ait Magister: huius SACRÆ SCIENTIÆ blasphematores sunt potiùs commiseratione, quàm reprehensione digni.
Reperiuntur quippè quamplurimi iactitantes se naturalem philosophicam solutionem, ac coagulationem versatissimè callere; qua ex classe quidam vana gloria in-

S fla.

flatus vbi legeret, spiritu salis, qui
 auri folia soluerit, per os assumpto
 hominem renouari, Enchyrisin
 pluries, sed frustra semper tentauit:
 folijs namque perseueranter, &
 indissolutis, & integris, & fulgidis,
 spiritui innatantibus, ea de causa
 crimine, & mendacij inculabat
 Crollium, aliosque uaturalis scien-
 tia Doctores: Verum cum à me
 sibi indicaretur, nisi splendorem
 prius per ignitionem ab auro de-
 terferit, spiritum in folia nunquam
 esse aditurum: simili prorsus mo-
 do ait Magister hominis natura,
 idest, acidus mollis ignis in stoma-
 cho, operatur, qui quoque in folia
 splendentia agere nequit, quod
 haectenus pauci aduerterunt, &
 idèd folijs, auri scobem pratule-
 runt. Vndè clarè liquet plurima
 minutiora, quæ nullius, vel parui
 admodum momenti imperitis vi-
 dentur, maximi tamen interesse
 perquam diligenter in naturali
 philosophia obseruare: horum
 enim neglectu vniuersali utrobi-
 que errorum stolones pullulas-
 cunt, ob id merito Geber exclam-
 at: Habeat Spagyrius profundum
 ingenium: hæc est nimirum illa
 PRVDENTIA, quam Magister
 exposcit.

Sed

MORB. PRINCEPS. 411

Sed redeo, quò digressus eram ad remedia nimirum à Galeno APPROPRIATA dicta, à summa bonitate mortalibus gratis data, quamque plurima ferè insipida, quorum virtutes, nec odore, nec sapore, sed sola experientia cognoscuntur: non secus, quam purgantia omnia per meram experientiam inuenta sunt, non per demonstrationem aliquam, Galeno auctore, vt & tota indè consequens medicina.

Ostiocolla nuperè inuentionis lapis, antiquissimus tamen, insipidus, & ab igne calcinabilis, seu destructibilis non est, puluerizatus tamen, paruaque in quantitate ore assumptus ossa fracta celerrimè conglutinat, quia acidum specificum ibidem putrefactiuum solum sorbendo coagulat: eius tamen puluis ad fractum os non perrepat: eò enim peruenire non potest: oportet itaque vt in stomacho suum officium peragat administretque: illicò nempè ibi cognoscitur à prudenti molli igne, vt gratus hospes in hoc casu, cuius ignis ope lapidis diuinum festinat ad indiuidui conseruationem, quod postea lubens amplectitur natura, vt quid sibi conueniens,

2. acutar.
II. & in
lib. de sim.
pl. medic.
facult.

ostiocolla
quomodo
agit?

S 2 & con-

& concordans.

*Pellicula
stomachi
gallinarū
in renum,
atque sto-
machi do-
lore magno
sunt vsui,
ut & qui
inuolunta-
riē stragu-
la permin-
gunt*

Conseruationis occasione me-
moriam subit, saginatum capo-
nem pro mensa fuisse mactatum,
apparuitque eius stomachi clausu-
ra vtrimque impedita ab extremis
acutis acus chalybeæ, quam casu
cum polenta deglutiuerat: in quo
sagax Natura nunquam ferians
hiantem stomachum deseruerat
(quem hiantem vidi, tetigique: ari-
dus ferè erat, ac si Solis calore fuis-
set exsiccatus, ex acu infixæ) no-
uunque efformatum succentu-
riauerat, quem, certum est, ex ve-
teri pullulasse: illi enim adhære-
bat, & acus non erat digesta aut
dissoluta (alias in auium stoma-
chis non difficilis dissolutionis,
nam silices, & arenas nisi subindè
comedant, vix pinguescunt, prop-
ter vehemens acidum illis innat-
tum, & idè etiam vitrum deglu-
titum paulatim absument) quia
claudere se non potuit, sed maculis
hinc inde nigris vitiatum illum
conspeximus.

Sic dens apri puluerizatus, &
per os assumptus pleuriticos mirè
subleuat, idem præstat, & hirci san-
guis, vt & tauri, vel cerni priapus
carptus, vel puluerizatus, quæ om-
nia sunt ferè insipida: non idè
quod

MORB. PRINCEPS. 413

quod pleura sit amica priapo, vt
quidam in suis consilijs scribillat,
nam ad pleuræ membranam pria-
pus non admittitur: Sed argutus
prudensque iudex in stomacho
sedens eiusmodi appropriata me-
dicamina cognoscit, eaque am-
plectitur, dirigitque, vt furiosum
acidum inuisibilis mollis ignis ra-
dium dissolutum, & putrefacti-
uum coagulent, transmutent,
contemperent, dulcificent, permisc-
scent, atque per vrinam tandem
educant, iuxta antiquissimam me-
dendi methodum: quæ enim pro-
deunt, minimè copia sunt æsti-
manda, sed qualia oportet purgare
purgentur per loca conferentia, &
fatib' secretis, *Ung. m. h. i. c. p. r. d. i.*
Adedque (pergit Philosophus) AP.
PROPRIATA medicamenta,
non per solas qualitates, vt vulgo
placet, sed per spiritus secretos a-
gunt; neque enim ignis per simpli-
cem caliditatis qualitatem calefa-
cit, aut comburit, sed per conti-
nuum spirituum, & radiorum flu-
xum. Neque terra, aut aqua per
solas qualitates frigiditatis, & hu-
miditatis refrigerant, aut hume-
ctant, sed per tenues vapores, &
spiritus innatos, & emissos etiam

bus

*Appropria
ta quomo-
do agunt?*

eminus sensum feriunt : Neque venena per solas qualitates calidas, aut frigidas, sed per spiritus maleficos tabem, ac mortem feritis ocius inducunt. De plantis, & herbis idem iudicium ferre licet; quia ipsarum virtutes actiuae non in qualitatibus, sed in earum essentia latent, quam spiritibus locupletem fecit natura, cuius basis, & vires praecipue sunt circa spiritua- lia; corpora enim sunt tanquam umbrae, aut rerum indumenta, sub quibus inuisibilis Natura occultatur; qualitates autem cum sint rerum accidentia, earum essentiam constituere non valent, neque mirabiles eorum virtutes agendo- menta actionum, & passionum materiae insita, quibus etiam vtuntur spiritus mechanici, siue actio- num artifices in agendo; verum illas esse actionum principia, & causas efficientes, Natura non patitur.

Plura adduci possent, sed cum mei non sit instituti hoc loco de appropriatis ex professo agere, transeo ad inceptum opus peragendum.

Quemadmodum autem infini- ta ferè transmutationum remedia
non

MORB. PRINCEPS. 415

non sine studio, labore, & diligentia certa, & infallibili experientia inuenta, & patefacta sunt: Sic etiam longa obseruatione in podagricis doloribus ex acidissimo, igneo, inuisibili animato, & dissoluto spiritu obortis, remedia elegerunt, quæ obseruarunt in macrocosmo acida omnia coagulare, & transmutare apta esse; non sine fundamento conjectantes ita quoque succedere debere in microcosmo: inter quæ lac primum locum habere existimatum est, eò quod in macrocosmo omnia acida recipit, occultatque: Sic enim Plinius refert: plurimos asinini lactis usu ab articulari morbo fuisse liberatos: quare creditum est lac asininum esse arthriticis salutare, sed in microcosmo aliter se res habet, nam quibus iudex siue mollis ignis in generali stomacho sedens non satis potens est lac spontè accescit (asininum, & equinum per aluum magis dimittitur, quàm bubulum: ouillum aluum sistit: caprinum aluum subducit, hic autem perinde est) vnde plurima profert incommoda: putrefactionis enim symbolum inducit, alimentumque fit corruptiuum, vnde postea cachexia, & quandoque mor-

lib. 28. c. 9.

Hipp. lib. 2
de diata

talis hydrops, vt exemplis patet; hac occasione Hippocr. lac capite dolentibus, & febricitantibus prohibet, eò quod aciditas non vitalis, sed corruptiua illud tunc temporis gubernat. Gracilibus verò hominibus articulari dolore vexatis, dummodo optimè concoquant, lac plerumque conuenit, atque ex hac ratione phthificis pariter sub nutrimenti spe propinant; quod tamen ipse Galenus negat, *inquiens*: Non enim ex ijs, quæ comeduntur, & bibuntur, fit nutritio, sed ex ijs, quæ probè à vètriculo concoquuntur: id sonat, licet lac sit optimum nutrimentum, at tamen iudex in stomacho illud tunc temporis, ob rationes ante dictas, negligit: confirmat id etiam quotidiana experientia, quod nullus phthificus à lactis (cuiuscunque animalis) vsu sit vnquam restitutus, aut enutritus, adeòque falsum est, lac phthificos nutrire.

Quare autem lac modò fluxum cohibeat, modò verò laxet, ostendit Hippoc. Chemicus suo loco.

lib. 2. de simpl. m. facit. de ossibus Lac sequuntur ossa, de his Galenus, se nouisse, quondam ossa combusta porui exhibita fuisse haud scientibus, quod biberent: ne scilicet ea auersarentur, ac mul-

MORB. PRINCEPS. 417

multorum tum Epilepsiam, tum
arthritidem fuisse curatas. Ratio-
nem non addit Galenus: hec quip-
pe superat humorum, ac qualita-
tum doctrinam, ideo solum experi-
entiam appellat. Quia verò dicta
ossa in corpus leue insipidum, va-
cuumque alcali per ignem reda-
cta (*cum sola tunc esse non possint*,
iuxta antiquissimam methodum
à Natura institutam, & ab Hippo-
crate in secreto excultam) necesse
est attrahere, combibereque, quod
dicto alcali concordat, & quadrat,
id autem nil aliud esse posse, si Ga-
leno fides habenda, quàm specifi-
cum acidum spirituale, & inuisi-
bile, vt probat prouerbiu Galli-
cum.

*contra usi-
tatam me-
thodum scri-
bit Gale-
nus*

En la fièvre quarte, & goutte,
le medecin n'y voit goutte.

Ossa humana plurimi præfe-
runt boum, vt & ceruorum cor-
nibus, horum assiduum vsum
medicorum celeberrimi fortasse
ex antedicto fundamento etiam
num suadent ad inueteratum
morbum eradicandum, quod ta-
men experientia teste absente fe-
bre admodum tardè succedit: fe-
brilis quidem aciditas à crustaceis
promptius, quàm arthritica coa-
gulatur, & combibitur: imò in qui-

busdam febribus acidum errans
 peregrinum, volatile, & fermentans
 indefinenter nouum alimentum
 contaminat: vnde spuriae nascuntur
 febres, quo in casu bursæ pastoris,
 & plantaginis succi alcali coagulans,
 & cum dicto febrili acido peregrino
 concordans ægroantis pulsibus applicatur,
 à quo dictum acidum febrile tutò attrahitur,
 & coagulatur, sine vlla sensibili
 peccantis humoris euacuatione:
 Si verò ante dicti alcali appositionem
 fermentum acidum febrile fuerit
 pharmaco agitatum, effectus ità exactè
 non sequitur, vt neque si succi separatim
 apponantur quicquam præstant, nisi
 commixti, non secus, quàm vitriolum,
 & galla separatim nullatenus tingunt.

Alii euacuationem ficti catarrhi
 descendens, ac intra excrementa
 submersi ità necessariam putant,
 vt vix sufficere prædicta ossa credant,
 nisi ea hermodactylis (quasi iuncturarum
 signaturam referentibus) diagrydio,
 aut similibus permisceant: neque melius
 sibi debitas partes adimpleuisse,
 nisi quandò virium substantiam
 pharmacis colliquatam sub laruato
 excrementi catarrho oculis vident, non

con-

MORB. PRINCEPS. 419

considerantes, ab eiusmodi frequenti usu purgantium ventriculum labefactari, concoctionem inuerti, malumque augeri potius, non minui. Tale profuse est pharmacum illud Hyperbolicum, quod vanè ostentat Petrus Bayerus in suo Vademecum, scribitque se sibi id inuenisse scilicet Hermodactylorum, diagridii ana dr. i. costi, cymini, caryophyllorū, zinziberis ana dr. i. misce dosis dr. i.

corruptionis methodus

Quem tamen puluerem inueni in Galeni lib. de dynamidis sub titulo Puluis catharticus: rectè in recipit cuminum, quo status dissipentur: At Galenus in hac verba satur de his, qui per hac purgantia purgant: Quod superuacuum est, euacuant illi quidem, sed tamen ne eis, quod euacuatum sit, quid per simile gignatur, nullo modo sibi curandum proponunt.

lib. de humoribus

Bayrus scribit se, quam primum sentiret repletionis signa, sumere hoc electuarium, idque ter, aut quater in anno repetere: atque hoc modo ab arthriticis doloribus, quibus antea tentari frequenter solitus erat, libeam pro rsus, atque immunem 26. annos duxisse vitam.

Novi podagricum, qui, dolore

dextrum pedem leuiter affligente; dictum puluerem sumpfit, quo euacuabantur quidem vires, corporisque simul substantia profuse in liquamen citrinum mutata, & sequenti die æger similiter etiam ita doluit, ut stratum lacrymis præ dolore irrigaret.

Hic verificatur sententia Asclepiadis: Non ideo deiectiones post assumpta medicamenta purgantia ut talia fieri, quod humores traherent, sed quod gignerent: Itaque repletio Bayri non fuit podagrica, sed potius à commestationibus: hocque in casu fateor, potuisse eius inventum pharmacum sibi auxilio esse.

Inuenta sunt, quibus nocent purgantia, Galenus M. M. ultimo unde vulgus communi sermone exclamitat: rixas, tumultus longè grauiores attrahere, idem de purgantibus ut talibus in hoc casu intelligendum suadeo.

Hippocraticæ verò scientiæ adeptus experientia duce, & magistro docente, statuit Arthriticos nec purgantibus obruendos, nec crebrò laceffendos esse; quare religioni esse debet, eos variis morosisque medicamentis fatigare:

Magister enim hoc in casu verbis iocatur

de medicinis purgantibus

de Natura humana

MORB. PRINCEPS. 421

iocatur in purgantia . Si enim alicui, *inquit*, qui biliosus iudicatur, medicamentum exhibueris, quod pituitam (vt vocant) educat, vt scammoniata, & coloquintida, pituitā tibi reddet, & sic de cæteris.

Iuuenis afflictissimus arthriticus bis quotidie rasuram cornu Cerui in simplici frigida bibit : à iusculis enim abhorrebat, quia vnā cum doloribus etiam impensa febris aderat, à tertio tamen die ab omnibus doloribus liberatur citra vllam catarrhi euacuationem : febrilis namque vniuersalis acor, emunctoria cuncta contrahens, à spongiosa rasura cornu cerui facile carpitur, atque coagulatur, emunctoria relaxantur, & quid quid substantiæ sub dolore degeneratum erat, summa quiete per diaphoresin effluit, Alkali nimirum spongiosum subtrahit, absorpsit, coagulauitque superabundans acidum iuxta Hippocr. Methodum à Galeno tantoperè celebratam, & ista est Methodus Naturæ, paulo ante in auri purgatione demonstrata.

Quatè confidero, quod dissoluentia, & aperientia eiusmodi non sint semper ex classe sudoriferorum inconsideratè desumenda,

sed

fed ea duntaxat, quæ vniucè concordant cum adulterino spiritali sapore, eumque desiderio, & magnetico more absorbent, ex quo statim pori relaxantur, quod aliquandò haustus aquæ frigidæ (quæ alcali continet, vt ostendit mechanicè Hippoc. Chim.) præstat meliùs, quàm Bezaar, dummodo absumat, & absorbeat contracturæ causam, vt cornu Cerui fecit cum aqua simplici in hoc arthritico.

Hinc memoriæ occurrit, me olim iter fecisse in equo cursore (quem postam vocant) & vt fieri frequentius solet, noctem dormiui supra pavementum lapideum tantillo stramine stratum: me autem coperui sub penula pluuiali ex tela vernice illinita: idque consultò, quia Iunius mensis erat; ista autem tela propter vernicem, cum non admodum plicabilis sit, ad vtrumque latus plicas in cannas quasi efformauerat, mane exurgens obseruavi quantitatem aquæ limpida ex cannis pallij in pavementum decurrentis: horruui primo intuitu: at statim reminiscor, pinguem vernicem aqueo exhalanti vaporì transitum impediuisse, idèò aquam illam insensibilis

trans-

MORB. PRINCEPS. 423

transpirationis fructum esse, vaporemque sub vernice, non secus, quam sub vitreo alembico in guttas concreuisse: liquorem à pavimento collectum scypho vitreo indidi, & nisi oculorum mensura fefellit, quatuor uncias eius circiter fuisse notavi, quisque namque sanus septem imò decem plus minus sanguinis uncias sibi quotidie fabricat, ut Galenus docet, & ratio dicitur, vnde necesse est in ætate consistente tantundem in dies consumi, quantum de novo generatur, aliàs in immensum breui homo tumeret.

Transpirationis necessitatem manifestat paronychia regina dorum: igneus enim hic tumor in unguis radice seu eius ventriculo oritur; quandò scilicet occultum ibi fermentum errore exorbitat exterius, eoque loci transpiratione impedita, interceptum acescit, accenditurque (affluxum biliosi humoris hæctenus accusat vulgus) vnde si in eius principio cæca, qua tegitur, pellicula leuiter saltem scalpello abradatur: dolor omnis, & pulsatio illicè cessant: quia degenerata, & ne stris oculis inuisibilis acrimonia veluti effracto, quo impediabatur, obice libera expirat: eoq;

Hippoc.

eoq; ipso superfluum, quod aliàs viuidum alimentum in pus commutare potis erat, euaporat, dissipaturque.

Liquet itaque, quotiescunque pori à causa occasionali contrahuntur, continuumque effluuium impeditur, & dolorem, & febrem necessariò in promptu esse, donec obstruens causa, aut natura, aut arte sit penitus absumpta, porique relaxati effumationem rursus liberam finant: Omnes enim naturæ indiuiduæ, *testante Philosopho*, spiritibus abundant, quorum plurimi iugiter effluentes adfluentibus cedunt, & ità per continuos spirituum accessus, & recessus fit quædam partium mundi, & naturarum renouatio. Ad eòque spiritus est, qui dolet, & patitur, sed à corporea re pati nequit, præterquam à sibi simili, hoc est à corpore spirituali, vel à spiritu corporali, quem, caue, alium credas esse, quam ipsammet naturam. Ergo non aliundè nobis dolores, molestias &c. quam indè concludit Hippocr. de morbo sacro:

*de affectio-
nibus*

At pedum dolor, *inquit Magister*, his omnibus, quæ circa articulos contingunt, violentior quidem existit, & maximè diurnus, quiq;

MORB. PRINCEPS . 425

quiq; ægerrimè soluitur : huic tamen eadem, quæ articulari morbo, conferunt . Non est tamen podagra, vt supra dixi, dolor in digito pedis, sed est inuisibilis, prudentis, mollis ignis in Generali stomacho sedentis accensus in acido animatus radius particularis, nulla alia re, nulli alij liquori, quam articulari mucositate præsidens : Mucus autem, vt supra dixi, est spermaticum dulce gluten, nullibi quam inter ligamenta, & ossium congressum reperibile, estque pellucida quedam mucilago albumini recentis oui non absimilis, hæc mucilago accensum radium hausta primò accescens, deindè opaca fit: hincque tam ad alendum, quam expirandum inepta fit . Quare tunc pori non solum contrahuntur, sed accensus radius non cessat, *forti fluetu*, ad mucum festinare, & mucus hunc in sui ruinam amplecti, *quia nesciunt quid faciunt, sed destinatum fatum explent*, ait Magister : Donec infusus, prudens Spagyrius accensum corruptumque radium iterum emendet, vt ait Cosinopolita . *Vnde rursus Hippocrates* : Si dulcis humor in aliam formam mutetur, non per alterius contemperationem, sed ipse desciscens, vel dege-

de diata

de veteri
medicina

de abis
medicina

degenerans per ebullitionem, aut fermentationem (dic ut lubet) qualis nam plurimus futurus sit, amarus, aut falsus, aut acerbus, aut acidus, sit sanè acidus: Ergo acidus humor reliquos praeiens maxime incommodus fuerit, Sic utique dulcis omnium commodissimus existit, id si quis forinsecus quaerens consequi possit, is semper quod melius est ex omnibus eligere queat.

manuscr.
Hippocrat. fuit Chimi- co. medicus

Haecenus forinsecus quaerendi morborum causas per sapes nondum patuit alia via, quam per Spagyriam, & naturalem scientiam siue experientiam, hanc vnam calcavit summus Hippocrates, & vetustissimi Philosophi: haec nempe vna docet, acidum podagricum multiplex quidem non esse, sicut Hypochondriacum, sed vnius saltem speciei, differre tamen varijs attributis, & circumstantijs, varijsque mutationibus obnoxium esse, & ideo aliquando longiore mora assidere, docet Magister quod enim acidior sapor, eò calidior morbus, & maior dolor: Et licet Alkali generaliter in macrocosmo omnia acida sine delictu sorbeat, in microcosmo autem secus est, eò quod acidum licet morbosum, &

praeceptio. num libello.
vide e. 9. in clavi.

præ-

MORB. PRINCEPS. 427

præternaturale, animatum tamen,
& suo modo prudens magnetis in-
star existit, ideòque non festinat
nisi ad illud alcali, cuius symbo-
lum, & concordantiam penes se
habet, sicut de eius principio o-
stendimus, & ob id *inter sese co-
gnoscuntur*, vt docuit Senex.

de diata

Hæc obscura, ardua, cryptica
prudencia, diuinumque in rebus
ità socordem societatem stupefecit,
atque dementauit, vt illud ne-
fandum appellauerit, & tanquam
quid infame abhorruerit, atque
proscripserit, vt Clauis cap. 9.

Nec minoris est admirationis,
quod indefessus, & vndecunque
consumatissimæ eruditionis Sen-
ecam, vetustissimam, necessariam,
sacramque artem sine ratione, imò
artem sine arte esse declamitet, ac
vnà cum vili plebecula confundat,
& farciminet, qui error tanto Do-
ctori non est conuiuendus; sic
enim de consensu, & dissensu cap.
9. *Nescio, inquit, qui fiat, quod
Chimia, quæ ars aliarum artium
longè utilissima, & nobilissima ha-
beat, pauca rationibus munita,
& ex certis principijs deducta ha-
beat, sed infiniti penè processus,
& operationum formula passim*

ex-

428 TACHENII
extenti, quibus tamen fundamentis,
& causis illi nitantur pauci do-
ceant: ita ut ars sine arte esse vi-
deatur: hæc ille.

Hinc liquet quod volumen de
consensu tanto labore, & anxietate
conscriptum, veritatem sitienti
nulli utilitati esse possit, eò quod
antiquissima medicinae funda-
menta se ignorasse fateatur, cuius
clarissimi viri errorem in summi
Spagyri gloriam, & veterum phi-
losophorum autoritatem hoc scrip-
to manifestare non erubui.

*Chimica
quid.*

Chimica enim non significat
compillare processus, & operari
phantastico more, ut rerum ignari,
decanique scribillant, sed chimia
mixta, vel chimita secundum Berō-
sium est sapiens, qui per scientiam
Ægyptiacam potest cognoscere iu-
stitiæ pondus IGNIS, & AQUÆ,
quod Natura cuilibet mixto cor-
pori tribuit: hæc enim scientia sola
bonorum, & generosorum medi-
corum genitrix est: quam summus
Hippocrates ad amissim callebat,
ut eius genuina scripta testantur:
hanc enim si ignorasset, hominem
extenuissima aqua, & rarissimo
igne cōpositum saluberrimum esse
nullatenus iudicare potuisset. Id-

circò

MORB. PRINCEPS. 429

circò erubescant locutulei, medi- *1. de diata*
cique nomine indigni, qui Sa-
cram, & necessariam, Hippocrati-
cam artem ex mera stupiditate
apud ignaram plebem falsis crimi-
nibus insimulant, vituperant, vili-
pendunt, ac instar canis rabientes
inuadunt, suppeditant, lacerant, &
se vetustissimæ sapientiæ cultori-
bus fronte perfricta longe antepo-
nunt, & superciliosè despiciunt,
nescientes interim eò ipso turpem
snam ignorantiam prudentibus pa-
tesferi. Homines enim iudicio Or-
bis, & populorum probantur, &
non coinquinatis quorundam ba-
latronum sententijs. Vndè luben-
tes sinimus coniunctim omnes sa-
cræ artis blasphematores tanquam
Epicuri porcos in suo luto voluta-
ri, ibique putrescere, cum veritatis
fama eorum laudibus sicuti neque
augeri, ità neque eorum detra-
ctione diminui queat. Nos enim
hic in antiquissimæ Hippocraticæ
Scientiæ gloriam, & detractorum
confusionem methodum osten-
dimus vniuersalem prudentibus
(prudentibus inquam, plebeus
enim intellectus non valet attin-
gere, tam macro, quam microcos-
mum ab inuisibili, spiritualique
principio fuisse deriuatum) & me-
dicinam

dicinam simplicem naturalem in podagra nouella (denodosa hæreditaria, & inueterata non loquor) mirabilem, quam Altissimus propter necessitatem creauit, quæ, nisi prouenientem fructum afferret, frustra Deus honorandi Medicum præceptum addidisset. Interea non dubito, quin splendente hac lampade nobiliora ingenia uiam sint initura, qua incedentia non solum pro incipiente, sed etiam inueterata podagra alijsque morbis multò altiora in plenitudine dierum inuestigare queant: inuentis enim addere facilius est, quàm cryptica, & obscura in lucem eruere. Quare redeo in uiam.

Emendatio autem spontanea aeris microcosmi, cui ad Calidis doctrinam confirmandam radices rerum ex Hippoc. inesse ostendi: plerumque lento pede procedit: ea de causa spagyria, & antiquissima Hippocratica naturalis scientia subministrat nobis vetustissimam materiam, facie, opaco coagulatoque muco non dissimilem, sub cuius corporo cortice mera, & efficax essentia, quæ sensuum censuram non agnoscit, occultatur, cuius anima arcano molli, humidoque igneo spiritu aucta in regene-

MORB. PRINCEPS. 431

generato corpore diuiditur non
 solum in SALINVM PODA-
 GRICVM FEBRIFVGVM, sed
 ETIAM IN spongiosum leuissi-
 mum, & insipidum PRVDENS
 ALCALI, quod parua, repetitaque
 dosi per os assumptum à longè at-
 trahit, combibit, & pedetentim
 innocuum ferè reddit particula-
 rem, igneum, animatum, & inui-
 sibilem incipientem podagricum
 acidum spiritum, non secus, quam
 magnes acum trahens extendit
 vim suam non solum ad quartam
 acum contiguam, sed vltra; imò
 adolescens morbus, & remedium
 se inuicem contingunt, ac pene-
 trant, inque neutrum conuer-
 tuntur, prout commune alcali
 artificiale igneum, & causticum,
 penetrat, combibit, & attrahit ma-
 gnetico modo ignem, seu animam
 olei: idque transmutat in saponem
 falsum, linguam non amplius am-
 burentem. Dixi.

Nolim tamen hic quisquam si-
 bi stolidè fingat, secretum hunc
 spiritum, mollemque ignem, de
 quo nobis sermo habetur esse fæ-
 tidum illud volatile, quod Kesle-
 rus ex vini fecibus distillare docet,
 de quo idem ingenuè fatetur nul-
 li vsui inferuire: quod etiam fir-
 mat

*mollis
 ignis illic.*

*Incipiens
 podagra sa-
 natur*

mat B. filius Valentinus : Tartarum, ait, cum se segregavit, reliquit se meliorem partem in vino, idèdque paruas possidere vires : Ergò multò minores facibus inesse necesse est, adèdque ex his non fieri Hippocraticum mollem ignem fatendum est, licet quidam sermocinales in vrbe, rerum tamen naturalium ignari ab ignaris edocti ita firmiter credunt, dictisque distillationibus gnauiter insudant.

¶ Ut neque ignem nostrum esse aquam similiter fatidam, quæ ex alcali cremoreque Tartari iuicem iusta proportione in liquido commistis, prolicetur : quæque tamen perperam ab auctore (qui curam habet de prætermiſſis in Chimia) Epistolæ NATVRÆ CVRIOSIS dicatæ 1672. Hamburgi impressæ pro sale Tartari volatili celebratur, ibidemque Helmont iniquè in testimonium falsi adducitur : fatida namque huiusmodi aqua infinitis parasangis distat in opere à tartari sale volatili, neque leuissima quidem inter vtrumque comparatio intercedit ; & idèd Hippocrates non sine ratione exclamat de diæta lib. 1. *Multi, inquit, admirantur, sed pauci huius cognitionem habent* : ex multo enim

MORB. PRINCEPS. 433

enim nobiliore stemmate prognatus est.

Cæterum, licet dictum A PROPRIATVM alcali centum alijs diuersis speciebus commiscueris, nihilominus prudens, & argutus ille Iudex, & Spagyrius in stomacho sedens pro sua intelligentia segregat illud, quod in hoc casu sibi utile, & necessarium pensat, inutile verò negligit, reijcitque.

Hæc circumscriptio prudenti, & Hippocratica scientia digno satis clara est, neque indiget maiore explicatione. Insuper *Galenus clausulam* addo, omne nimirum remedium, quod propria sua substantia, vt ita dicam, partes ægras corroborat, & causas morbi parti alicui contrarias depellit, meritò excellentissimum nominari debet: qua ratione hoc prudens alcali propter indignos, & ingratos huius sæculi filios, & antiquissimæ veritatis osiores fuisse omnibus abscondendum, tenebrisque silentibus immergendum, nè gemmæ spagyricæ, naturalisque Philosophiæ sardi fructus contemptoribus suis viderentur proiecta *Galenus* suaserit, suos discipulos seriò monentis, vt hoc secretum non

patefacere illis, qui aded sunt improbi, ut ignorantiam suam non incusent, sed veritatem negent, ac eos, qui sua industria adinuenerint, irrideant.

Apud priscos sic comparatum erat, quod proles Æsclepiada sibi inuicem communicabant secreta veluti de manu in manum, quapropter, & deorum loco fuerunt habiti, quod remedia illorum non ita essent communia, atque in vulgus spargerentur, ut fit hodie, sed sanctè sibi reseruabant sub religioso quodam silentio: populo verdè etiam persuadebant, ea se per reuelationem quandam in somnijs, aut templis accepisse à dijs suis, ut in maiori pretio haberentur.

Quin imò cremato Æsculapij templo, retulisse in cartis Hippocratem præceptiones medicas per quietem haustas, memoriæ proditum est. At hodiè tam nobilem artem aded communem, atque tritam, & tam à pristino suo splendore deturpatam videmus, ut mulierculæ etiam, & puerperarum famulatrices eam in ægrotos exerceant: ait Philos.

*de prisca
medicina*

Quarè Magister hoc naturæ, & spagyricæ artis opus subsequenti-
bus verbis olim sic explicuit. Calidum,

MORB. PRINCEPS. 435

dum, *inquit*, nullius alterius per-
missione, quàm frigidi, calidum ef-
se definit, nec contrà, frigidum, ca-
lidi, sic reliqua omnia cuiuscun-
que saporis, vel salsa, vel acida, vel
amara &c. quæ homini insunt,
quò enim pluribus, & appropriatis,
APPROPRIATIS *inquit*, permi-
scentur, eò mitiora, & meliora eua-
dunt: hanc Magistri Mechanicam
confirmat sequens historia.

Prædicabat in vrbe 1671. Con-
cionator celeberrimus ex Societate
Iesu podagricus, qui quoties ob-
seruabat transpirationem impedi-
tam, & paroxysmi accessum, assu-
mebat per os puluerem insipidum,
quem *del Fundacaro* vocabat,
quasi diceret puluis Tabernarij, &
tertiò die semper sine vlla sensibili
euacuatione ad officium rursus
ascendebat, dolore planè euane-
scente.

Puluis erat grisei coloris, micans
ex insipido lapide præparatus, qui
effoditur inter Palermum, & Ter-
minum ex monte Cane, cu-
ius præparatio non erat alia, quàm
quod lapis diù conteri debebat
cum fortissimo alcalizato lixiuio,
deindè abluì, & pro vsu vt **AP-
PROPRIATVM** podagræ reme-
dium asseruari: hanc præparatio-

nem habuit à dicto siculo podagrico tabernario, qui huius pulueris fortassè inuentor erat.

Apud me habeo puluerem ità præparatum, qui candenti carboni impositus vmbra saltem humilissimæ flammæ edit, candidissimi coloris, nullius ferè odoris, argumento quòd ante præparationem ardebat flamma acido-sulphurea: vt autem sulphur planè segregaretur, contritus fuit lapis diù cum alcali, donèc scil. omne sulphur, atque aciditas sit absorpta, & puluis hac operatione in alcali sit redactus. Hic puluis sulphure euacuatus solus esse nequit, per es assumptus reperit in podagrico acidum, cum quo concordat, ab illo saturatur, & permiscetur, igneusq; dolor cessat, donèc nouus regeneretur.

Adeòque appropriata dicuntur ea non solum, quæ qualitates simplices alterant, sed etiam illa, quæ infinitos sapes in partium ventriculis per errorem degenerantes in neutrum transmutant: sententiam rursus firmat Hippocr. Si pharmaco non videbitur opus haberi, *inquit*, medicamenta in potu exhibeto, quibus febris, aut transmutetur, aut deficiat. Propterea me-

*lib. de affe-
ctionibus*

*de præ-
parata*

me-

me-

MORB. PRINCEPS . 437

medicamenta , quæ partibus AP. *4.M.M.*
PROPRIATA dicuntur , alijs
communibus præferenda esse ,
concludit Galenus .

APPROPRIATORVM au-
tem electio apprin: è à quoquo fie-
ri nequit propter abstrusam in sin-
gulis incolarum notitiam; idèdque
plurimorum , etian: præstantissi-
morum arcanorum præsidijs no-
stro malo destituimur ; quare , &
pro nunc ea suo loco relinqui-
mus , Sacra enim cum sint , sacris
solummodò demonstrantur , pro-
phanis verò non , priusquam scien-
tiæ sacris (sacram vocarunt vete-
res artem propter summam eius-
modi cognitionis æstimationem ,
& amplitudinem) initiati fuerint .

*Hippoc. de
lege*

rum curatione, vt actionis causam
implorasse , neque legitur illustris
Dioscorides eas posteritati indi-
casse , legitur quidem de dotibus
simplicium frequenter sermonem
instituisse: non quod primas quali-
tates, vt inutiles, reiecerint: nullum
enim simplex primarum qualita-
tum exors est, idèd qualitates illæ,
vt instrumenta in maxima consi-
deratione , & necessitate semper
fuerunt , & sunt , non solùm quia

*vt cap. de
aqua*

in omnium morborum curatione earum sit habenda ratio, & intuitus, sed etiam ut idiotis, & vulgo, qui non ultra frigidum, & calidum sapiunt, satisfiat.

*De veteri
medicina*

Quare docet Magister: Qui differere instituit de hac arte, quæ plebeis nota sunt, dicere tantum debet: idiotæ enim rudes sunt, neque noscunt, quomodo morbi oriuntur, & desinant, neque quas ob causas increcant, aut minuantur: Ergo *subiungit*: priuatim nosce conuenit, quæ quemuis ex populo cognoscere, consentaneum est, ea verò adhibere, & pertractare, quæ artis peritis scire, æquum est.

Cum autem huius mali semen, ut ex Hippocr. ostendi, non in matro, secreto, inuisibilique spiritu consistat, sui que conseruationem (ut in natura semina quæque) optet, idè furtiuè, atque proditoriè se molli igni in stomacho sedenti associat, donèc fermenti more pedetentim hunc superet, ita ut in posterum, nec naturali, nec artificiali separationi obediat, vel auscultet, non secus, quàm si spiritus vini paulatim per infusionem, abstractionem, & cohobiam se aromaticum odori ita forti vnione maritat,

MORB. PRINCEPS. 439

ritat, vt deindè nulla arte, nullo ingenio ab inuicem separari possibile sit. Hæc mechanicamouit Magistrum, vt olim inueteratam podagram insanabilem esse iudicaret. Et idèd necesse est, vt medicamentum, statim atque quis primum paroxysmum passus sit, propinetur, hic iuuenis ait Hippocr. ab intelligenti medico sanari potest: qui notare debet, quoties venter sine data causa segnior fit, & consuetum excrementum intra pedum digitos non reperitur, & crura intumescent, quod extensione cognoscitur, instantem paroxysmum significari: indicantur enim pori contracti, & idèd nil expirat, in hoc statu vesperi ante cænam tria grana aloes correctæ, vel violatæ cum antipodagrigo per 5. vel 6. dies continuos deglutire, optimum præseruatiuum deprehendi.

quare inueterata insanabilis?

Cum verò malum inueteratum sit, & multus aer fortes fluctus faciat, tunc arbores radicitus euelluntur, & naues onerariæ in altum iactantur, spirituum potentia ita cogente, etiamsi oculis minimè sit conspicuus &c. verba Hippocr. in hoc statu, inquam, febrilis dolor animum vehementer hebe-

tat, & intelligentiam in affectus
 cognationem secum adducit, qua-
 re nil quicquam per totum illud
 tempus assumendum præter te-
 nuissimum cibum, bis terue in die
 alcali podagræ in aqua dissoluti
 decem grana pro des: alius in-
 terea studiosè lubrica seruetur, vt
 quicquid ad intestina eos fluit, e-
 ducatur, nè mora simplicique te-
 pore putrefactiuum fermentum
 contrahat.

Nephriti-
ca

Si sabulum infestans, & vrinæ
 impedimentum adsit, præstantius
 nil inueni, quàm Nephriticum à
 Paracelsò descriptum, aut per se,
 aut absente prohibente cum Tere-
 bintho, aut cum maceris grano,
 loca enim vrinæ grati odores re-
 focillant. Hoc Nephriticum ab-
 sorbet calculi fabrum in renibus
 (quem in Clauis ex proprio acido
 coagulatore ostendi) vterumque
 contractura relaxatur, ac sabulum
 vnà cum vrina feliciter effluit, &
 ità stranguria mitigatur, & si sin-
 gulis mensibus, luna decrescente,
 vsum æger continuet, recidiuæ
 occasio anteuertitur. *Aliquando*
inquit Hippoc. per similia morbus
oritur, & per similia oblata ex
morbis sanatur.

Quorsum reponens rerum na-
 tura.

MORB. PRINCEPS. 441

turalium ignarus: dictum scil. Nephriticum cum ex meris componatur lapidibus, esse potius fabuli molem sua praesentia aucturum, quam veterem diminuturum: cui satis sunt ea, quae sub initium huius tractatus, ex Hippocrate docente, adducit, fabuli scil. seu calculi, ut & morborum, rerumque omnium semina, prima sui rudimenta, progressum, maturitatemque ab acido occulto nancisci; quare si eiusmodi lapides in alcali, seu vacua corpora, arte Spagyrica, redacta fuerint, non possunt deglutita intus in nobis, quin saturentur acido petrifico ibidem reperto, sibi que congenere, *quia vacuum solum esse non potest.*

Cum autem ad renes non pervadant, Iudice mesenterij obstante, ideo solum peragere opus in stomacho necesse est; in stomacho igitur more magnetis eiusmodi alcalia per viscera poris peruvia attrahunt spiritualement calculi acidum fabrum sibi unisonum in renibus stabulantem: quo ita ab alcali hausto, atque absumpto, una cum excrementis deiecto, relaxantur à contractura vretes, moxque vrina simul cum faece libera effluit.

T 5 Itaque

Itaque medicamento, ut auxilio esse possit, ad locum affectum penetrandum non est, ut rerum inscij Decani de cornu cerui asseruere, ut Clavis cap. 9. Eodem prorsus modo reliqua omnia medicamenta, vrinam mouentia, diuretica, diaphoretica &c. ibi suum munus absoluunt, dummodò cum acido morbofo concordant, quæ idè Magister APPROPRIATA vocat.

Corbuli piscis lapis Amuletum est contra calculi dolores

Sed est, & alius scrupulus eximendus, quomodo scilicet dictum Nephriticum ex lapidum aceruo coagmentatum singulari proprietate donari iure possit, cum quilibet lapis proprio, & differente à quibuscunque aliis semine scateat.

Hippocrates Chemicus rem soluit exemplo sic: Si vina diuersa in eo instanti simul confundas, & bibas, non esse eiusmodi vinorum mixturam tuæ salubrem saluti: Si verò plures succos diuersissimarum vuarum ab initio confermentatio concoquat, fit inde tunc saluberrimus potus, non secus, quàm Theriaca ex differentibus simplicibus per fermentationem cunctis (illæsa tamen seminum potestate) euadit sub vnitatis simbolo in-

figne

MORB. PRINCEPS. 443

signe medicamentum, idèdque fermentata ab Auicenna magna virtutis titulo insignitur.

Idem est iudicium de multiplicibus hisce lapidibus: hi enim omnes quia sub vnitatem soluentis, & fermentantis spiritus coalescunt, idèd coniunctim pariter in vnitatem tendunt, atque conspirant. In hanc autem rem de appropriatis testem experientiam Magister appellat: testatur enim, se cum fructu salutis dedisse mane mandragoræ radicem mœrore confectis, malèque habentibus, & mortem laqueo sibi consciscere volentibus, minore tamen pondere, quàm quòd furorem excitet. Vndè postea elicit: morbum aliquandò per similia oriri, & per similia oblata ex morbis sanari. Plura de calculo indicabit Hippoc. Chim. Quia vtile esse ait Magister, eorum, quæ offeruntur, varietatem constituere: nam propter varias casuum attributiones asseuerare non oportet, quod vnum aliquod remedium profuturum sit. Quarè in hoc casu tormina si ventrem torqueant, potum daucus aromatizet, vel fomenti more ventri imponatur, huius enim odorem à sabulo quoque præseruare docet Helmont.

De locis in homine,

Daucus

*de locis in
homine*

Quibus alius in podagra præ-
fertim tempore paroxysmi sicca
est, iis *pharmaca non conveniunt,*
quâ extenuant, & calefaciunt, ait
Magister, indè venter indies se-
gnior fit, & tandem purgantibus
vix auscultat; propterea satis est
corporibus illis rosarum, vel vio-
larum conservæ recentis mediam
vnciam plus minus singulo mane
manducare, mox superbibere hau-
stum aquæ distillatæ melissæ, vel
borraginis, donèc spontè alius se-
cedat: alii amant cassiam recenter
extractam: & remisso dolore tria
vel quatuor grana aloes violatæ
media hora ante cœnam, etiam si
febris adsit, nulli incommodo sunt,
imò vsus eius etiam præservatiuè,
vnâ cum podagrîco alcali (vt ante
dixi) frequens esse potest bis nimi-
rum in hebdomada, nè peregri-
num fermentum mollem ignem
in stomacho sedentem suo odore
contaminet. Clister ex simplici
furfuris decocto etiam prodest
cum salis communis drach. ii.

Frequens mihi vsus fuit olim
præsertim in vrinæ penuria dictû
alcali cum tantillo terebintho non
decocto, & sacharò in pilulas forma-
re, quas amicorum diversi cum
fructu sumptierunt post primam

- inua-

MORB. PRINCEPS. 445

inuaſionem, in recenti nimirum
podagra, & in hunc diem deinceps
nil quicquam doloris podag-
rici paſſi ſunt, & hæc regula iuue-
ni ſatis eſt.

Alijs autem non ita ſœliciter
ceſſit, licet induciæ ſint factæ per
annos, nam podagra longa, ait
Magiſter, ob id in promptu reme-
dium tenent, & fanè tenendum,
quod prudentiæ granum eſt: prop-
ter enim morbi longitudinem, ve-
teres curam per duos nonnun-
quam per tres annos inſtituebant,
propinabantque ſemper reme-
dium luna decreſcente, & debili, id
eſt, ante nouilunium tres vel 4.
dies, ſemel aut bis ſingulis diebus,
vt ſupra dixi ſcil. præſeruiuè, di-
ctos enim dies ſuperando tam cal-
culi, quam podagræ fabrum oportu-
niores obſeruarunt experti, do-
cente id Magiſtro: Quidam morbi,
ſemel per menſem occaſio eſt, vt
curentur, *inquit*. Nam contraria
paulatim inducere oportet, & in-
terquieſcere, docet ibidem. Hacque
methodo facilitate magis, quam

de morbis

*de morbis
lib. 4.*

de arte

Ab Arthritide verò vniuerſali
plurimos hæc methodo in minus
tribus

tribus mensibus conualuisse nota-
uimus.

Quandòque in vehementiori
paroxifino exardensynouia, vel
mucus etiam contigua accendit
periostia, fitque malum duplex, ar-
thritis nimirum, & membrana-
rum, quæ articulos cingunt, in-
flammatiò, cum tensione, & dolo-
re inflammante: hic status externa
etiam subsidia expetit, quorum
quædam huius methodi ratione, &
experientia approbata paulò post
recensebo. Nisi enim quis hæc at-
tributa, & circumstantias (vt ait
Magister) obseruet, tunc sanè po-
dagra, etiamsi adolescens, inter in-
curabilia adnumerabitur.

Itaque podagrici doloris causa
non est humor materialis à capite
descendens, sed spiritalis aura ad
similitudinem illius, quam in æ-
grotante auro ostendi. Quare Se-
nex: Methodus, quæ sanitatem non
inducit, vt excrementitia illa ma-
terialis, permutanda est; sin verò
ad sanitatem vergat: nihil omninò
ex his, quæ adhibentur, auferen-
dum, neque aliud quicquam ad-
iungendum, aut apponendum.

Igitur non consistit morborum
sanatio in solo remedio (egli ha de
belli secreti) sed potius in vetustif-
sima

*de locis in
homine*

similis

M
fima
di m
diffi
TA
Vn
arte
& i
mec
por
den
M
tò,
ven
qua
Pla
que
crit
cor
lau
pra
ne i
cor
me
rur
pri
sibi
ide
teff
oli
iuf
&
do

MORB. PRINCEPS. 447

suma naturali, & spagyrica medendi methodo, hanc qui tenet, illi difficile non erit, APPROPRIATA inuenire secreta, vt vocant. Vnde Hippocr. Quæcunque in arte medica prudentia discuntur, & inueniuntur, aut de cibis, aut de medicamentis, ea ab ijs discere oportet, qui artem perfectè possident.

de affectionibus

Methodus ergò, qua sanitas, citò, tutò, & iucundè restituitur, est vera, naturalis, antiquissima illa, quam venerabilis Pythagoras, & Plato in Ægypto didicerunt, quam que absconditam voluit Democritus, qui eam soli Hippocrati pro compensatione visitationis reuelauit, illumque adstrinxit ità, vt præfationi operum suorum solenne iuramentum inseruerit, quod coram Dijs suis præstat, se hanc methodum alijs non reuelaturum, nisi qui fuerint de sua propria familia, aut de stirpe eius, qui sibi hanc communicauit, & qui idem iuramentum præstitissent.

Hanc Galenus ipse, vt eius vita testatur in Ægypto quæsiuit, vbi olim naturalis scientia floruit: huiusmodi autem quærendi anxietas, & peregrinatio pro triuiali methodo tanti non erat: vt insuper quoque

que instrumentum adderetur: utpote quæ in vrbe nunc domiq; tam fæminis, quam magistris æquè notissima prostituitur. Vndè tandem

Aphor. 52.

Galenus senior factus non amplius nudas implorat qualitates, sicut in iuuentute: sed cum Hippocrate vniuersam concludit doctrinam. *Medicamenta*, inquit, *primum oblata* (non contendit de qualitate, ut inuidus, & liuidus nimiumque sapiens vrbis Myops de spernioli calore) *si paululum conferant, tamen si tardius curent, ea sunt usurpanda: nec temere protinus ad aliud transeundum: quæ autem noxia sunt, statim remouenda.*

Fælix esset mortalitas, si Galeni sententia, vel in podagræ saltè curatione obseruaretur. Reperiuntur tamen ità in excrementis submersi, ut potiùs cum plebe ceruicosa voluntate errare malint, quàm cum paucis veritatem amplecti. Satis est (palàm scribit Doringius magnæ æstimationis vir in Epistolarum volumine fol. 1193.) satis est, inquit, me in Naturali Philosophia, & Hippocratica medicina minus esse versatum, quam chemicorum placitis esse imbutum. Hic non solum contra summi Hippocratis

MORB. PRINCEPS. 449

cratis præceptum, quo vbiq̃ in-
culcat: Naturæ scientiam esse me-
dico necessariam, sed, & contra
Aristotelis doctrinam, qui 6. Me-
taphis. cap. 1. collocat medicinam
sub naturalem philosophiam, &
hæc, inquit, est scientia.

Cæca hæc obstinatio (ait Philo-
sophus) duas infirmitates homini-
bus communes esse, manifestat,
quibus impediuntur ea, quæ ipsis
proponuntur, cognoscere, & quæ
mentem ipsorum tanquam tene-
bræ obcæcant, peccatum videlicet,
& ignorantia. Peccati nemine ve-
nit invidia, aut æmulatio, aut
odium, aut affectus, qui præjudi-
cium, & omnis generis versutias
ratione carentes causat, quæ ipsos
in tam fortem mentis obcæcatio-
nem præcipitat, vt nullo modo
cedere velint: imò remedium, &
doctrinam, vtraque sibi incognita,
apud ignorantes, & vulgi plebem
cauillari, & vituperare nunquam,
& nusquam desistunt.

Eiusmodi ignorantia id nobis
indicat, eosdem in cognitione Na-
turalis Philosophiæ, in Hippocr.
summa scientia ac in præparatio-
ne, & compositione medicamen-
torum peregrinos, ac hospites esse,
vt Clavis vbiq̃ manifestis argu-
men-

mentis euincit: Hinc enim est, clamoribus suis, vulgo, & ignaro populo imponentes proscribere, ac vilipendere, quod ignorant. Urbis enim moniales plerumque in hæc verba erumpentes audio, *V.V.!* *il nostro medico non vuol sentir de spagyrica*: quibus reponens explico, quid sit spagyria: Medicum scilicet, sine suæ artis, nominisque incommodo posse esse musicum, mathematicum, legistam &c scientijs ornatum longè distitisse à medicina: medicumque esse musicum, alearum, seu cartarum lusorem ægrotum nil prodesse: Et quare non possit esse (imò ex officio debeat) id, quod artis est, & ex quo, ut eloquar quod res est, ipsa medicina, & quicquid elegantis habet, originem desumpsit? Naturalis scilicet Philosophus, & cognitor propriorum instrumentorum, & remediorum? Non ita pridem urbis patritius decumbens, visitatus à medicinæ publico lectore, & inter sermonem, quem miscebant, fauebat patritius spagyricæ scientiæ: cui lector hiulco ore proferebat, eam saltem versari circa Antimonium, & mercurium, & idè calidissima parturire remedia, qua de causa in his regionibus non esse eius vsus, sed solummodo

*Spagyria
quid?*

MORB. PRINCEPS. 451

in frigidis, vti Germania, Anglia
&c.

Sed vt verum fatear, cauillato-
res hos nullatenus me aegrè ferre,
nisi enim scientiam aliò auerte-
rent, lucrum, & munera frequen-
tia sibi cessarent: quod detrimen-
tum nos non timemus: idèdquè
palam profitemur Naturæ, &
summi Hippocratis doctrinæ in-
terpretes esse. Non nego interipsos
in vrbe quam plurimos ciniflones,
& deceptores reperiri, contra pru-
dentissimi magistratus vigilan-
tiam: hi tamen omnes sine distin-
ctione spagyrorum catalogo vul-
go inscribuntur; non secus, quam
in alias professiones, & omnium
maximè in medicinam indigni

Sciunt itaque isti Theones, artis
abusum non tollere vsum: nec
ascribendam culpam arti, quæ
non est artis, sed artificis titulum
temere assumentis, de quo abusu
ipse Hippocrates suspirans protu-
lit. *Medicinam omnium artium de lege*
nobilissimam, nunc autem omnium
vilissimam esse propter ignoran-
tiam eorum, qui eam malè exer-
cent. Medici tamen prudentis, ar-
teque Hippocratica digni genero-
sus animus, vulgi calumnijs ne-
gle-

glectis alta pace potitur, circum-
strepentibus vndique in se imperi-
torum conuitijs, optimè conscius,
ignorantiæ morem esse, stolidè
debachari in virtutem, debitum.
que vicissim esse virtutis, eiusmodi
sibi innocuis subesse iniurijs.

Cæterum qui propter eorum,
quæ plurima requiruntur defe-
ctum, prænominatum prudens al-
cali, sibi oportune præparare non
potest: vrgeat interim necessitas:
huic ego autor ero, nil esse sumen-
dum, quod alcali inspidum leue,
ac spongiosum non sit, vt sitiens,
acida errantia cum auiditate tra-
hat, absorbeatque. Superaddit Ga-
lenus, quod & sit palato maximè
gratum, ac familiare, & contraria
fit sequens corollarium.

Consilium petijt vir Nobilis, qui
in vrbe peregrinus erat, propter
narium hæmorrhagiã admodum
pallens, planeque extenuatus: hic
ostendebat fungi speciem, quem
cum manu teneret, vt incalesceret,
cessabat hæmorrhagia incantamen-
ti instar, fungum autem betuli-
num iudicauit, huius enim odorem
spirabat, eiusque colorem refere-
bat. Cessabat autem hæmorrhagia
indubitè, argumento, quod in fi-
tus

MORB. PRINCEPS. 453.

tris secretus fungi spiritus concor-
dabat cum impetum faciente, illi-
que certum temporis spatium ad-
hærebat, adedque remedium hoc
morbo appropriatum dici potest,
quia à nullo alio, quorū per annos
plurima expertus erat leuamen
hactenus sensit, adedque inuicem
sefe cognoscere necesse est.

Sic spasimum ferè continuum
mitigatum vidi à lineo filo à mala
fæmina ducto, & alligato. Hæ-
morrhoidum continuum dolorem
à crassula radice: Sic Febres, Epi-
leptias, vteri strangulatus, & simi-
lia à suis appropriatis periaptis, vt
Hippocr. Chim. data occasione re-
centet: imò ipsam pestem per Pa-
racelsi Zenexton. Et ratio est in
promptu: totum enim corpus idè
transpirabile, & permeabile natura
plasmavit, vt continuè è nobis ex-
halare possent spiritus, qui nouis
aduenientibus locum cedunt, qua-
re Magister: quod vnica insensilis
transpiratio pluris esset, quàm om-
nium vulgariū artificum purga-
tio: hi spiritus effluxi cum soli esse
nequeunt, se associant quo cum
concordant, imò attrahuntur non
secūs, quàm magnes ferrum, pro-
bat lux candelæ in Clauis cap. 9.

Cum autem totus mundus, &
quic-

quicquid habet eius ambitus ex inuisibili secreto spiritu constet, vt ex Hippocr. suo loco ostendi: sic quoque podagræ causa nullam aliam prærogatiuam habet, sed similiter ex inuisibili igne, & particulari animato acido impetum faciente spiritu constare debere, necesse est: Hippoc. docet, experientia firmat. Fultus ergo dictis rationibus

Consideraui, num pro ingentibus podagræ doloribus simile non reperiretur Zenexton, quod, sicut prænominata, attractiuam illam vim, quam in omnium seminum profundo demersit Omnipotens, vt cap. 4. ostendi, haberet, concordaretque cum Hippocratico diuino in hoc morbo, eique concorditer, si non in perpetuum, saltem ad tempus adhereret? Nec vana fuit contemplatio! Amuletum enim appendi, ita vt stomachi orificium, natalem scil. locum attingeret, quod vt spongiosum, rarum, & vacuum sit, sicut ipsa terra, ratio suadet, quæ quoque attractiuæ vis, & inanitionis gratia trahit, & sorbet secretum multiventris spiritum Solis filium ad suos fines vt ostendi. Hoc amuletum, quia alcali vices gerit, eiusque anima
poda.

MORB. PRINCEPS. 455.

podagræ animato spiritui permixta, saturatur tandem alcalium more, & idè sensim amittit tractiuam vim, quare illud quandoque renouandum esse notauit.

Quemadmodum autem totus mundus exortus est ab vnico inuisibili prudenti igneo spiritu, quem ex Hippocr. suo loco Solis Filium ostendi, idè, & hodie solarium lumini æquatur spiritus vitalis noster, qui per fermenti symbolum suis in ventriculis varia officia in microcosmo subit, in oculis videt &c. vt dixi. Sic per inopportunum fermentum, seu odorem peregrinum dolores excitat, idè etiam multiventris spiritus microcosmi dicitur. Hic secretus spiritus, & Hermetis vnica res nulla alia re vt dixi, magis afficitur, quàm lumine, & odore, eò quod lux, & odor spiritus immediatè attingant, & penetrent, vt patet in Canis crypta, in cellariis vbi potens cereuisia fermentescit, & aliquandò ibidem dormitantes suffocat, odor calcis &c. vt Clauis cap. 9. Quare Amuleto adiungendum est suffumigium, quo hybernò tempore ipsum perfundi lectum, cum calefit, accensis carbonibus insperfo, æstate vestimenta imbui

Qui non credit animam animam misceri demens est. Hippoc. lib. 1. de diata.

*Gleich
Wiederfel-
be Griechif-
che artz-
deme von
der obri-
gkeit die
cenfur vff-
getragen,
Konte ni-
cht begreif-
fen das a-
nima ipfa
rei Natura
fei, deffen
stupida
dementia
diese schri-
ft 2. gant-
zer iahre
zudruck en
gehindert.*

imbui possunt, & debent. Huius enim secretus spiritus animatus immediatè sese animato podagrigo miscere, & penetrare potens est, atque continuato vsu à paroxifimo præseruare, quia inter sese cognoscuntur ait Magister, & idè etiam materia huius suffumigii animæ nomen adepta est.

Omittendum porrò non est, quod in magnis doloribus, & cruciatibus statim ad compescendos eos animus est adhibendus, relictis, & postpositis tantisper aliis intentionibus, donè doloris carnicina cesset, in quo statu astans medicus non minus sæpe rubore suffunditur, & pudore, quàm æger dolore.

Quarè ex topicis spagyrica, & antiquissima Hippocratica methode inuentis, & ratione approbatis selectiora nunc memorabo: afferere enim non oportet (Magistri verba) propter varia attributa, & circumstantias, quod vnum aliquod remedium applicatum statim profuturum sit, & idè varietatem constituerè ratio suadet, horum plurima à vulgo practican- tium, & ab Hippocratica vetustissima methode dissecti citantur, nullum tamen horum legere

indit

aut

MORB. PRINCEPS. 457

aut videre contigit, qui minimam rationem addere potuisset; quare hæc ita fierent? Cum autem citum, tutum, & iucundum auxilium animaduernerint, & ad frigidum, vel calidum quadrare non possit, vel nocuum, vel empiricum vocarunt, manifesto argumento, à nostris hæc, & alia excerpisse, & eò ipsò ignorare se testantur, in Natura scilicet nil vnquam fieri posse, cuius legitima causa non præcedat.

At non solum in his, sed & in reliquis omnibus admodum ieiunos se manifestant: exempli gratia, bezaar, dicunt, urinam, & sudorem mouere, per las cor roborare &c. nullus tamen, qua ratione sic indubitatè in corpore humano agerent! & ideò dicti sectarij à principio ad finem vsque sunt, manent, & consenescent empirici, & experimentatores, semper discentes, & nunquam ad veritatem peruenientes, sic enim habet Autor in Hollerium de Vinaceis *le l'ay practique cent fois, il n'y a rien meilleur sous la charge du Ciel.* attamen nulli podagrico profuerunt vnquam, quare illis receptula quædam, qualitatuo, & trigido sermone roborate sine cau-

farum cognitione fatis est, superflua, ait Philosophus, discunt, necessaria ignorant, quia aliud non cognoscunt, quam quod externo sensu friget, vel calet: id est quod nesciunt, scire nolunt.

Sperma ranarum, luna decrecente, collectum, & ex balneo ad siccitatem distillatum, prolicitam aquam alcali insipidi ditissimam dabit, ut Hippocr. Chemicus mechanicè docet, quæ tepida cum lineis panis applicata calidæ igneque podagræ optimum est refrigerium. Aduertat tamen patiens, nè aquæ addatur alumen, ut suadent Crollius, Sala, Tenzelius, & alij: licet enim alumen sit refrigerando, eius tamen adstringentia poros cutis claudente, diaphæresis impeditur: dolorque in excessum augetur: experto crede. Vnde rectè Hildantus, alumen podagricis esse inimicum, monet.

Multò promptius dolorem leniueris, si aquæ prædictæ alcali acueris, siue multiplicaueris additione alcali urinæ, tali proportione, ut inflammata, dolentemque partem applicata aqua non pungat, quod lingua faciliè metiri potest. Cum autem ex *magistri libro de morbis*, totum corpus, dum uiuitur,

*Fomenta
iunant po-
dagram.
Horat. I.
Epist. 2. 11*

MORB. PRINCEPS. 459

uitur, transpirabile habeatur, dolenti loco tepidè duplicatis, vel triplicatis linteis fomenti modo adhibita, non potest alcali urinae non attrahere aciditatem ibi ebullientem, & cute per fomenti calorem rarefacta, acidum spiritum non extra corpus erumpere, ac proindè quietem non consequi dolorem, *verba Hippocr. de flauibus.* Dicta nempe aqua non primis qualitatibus, sed absumpto, ac attemperato acido igneo, refrigerare dicitur, ex quo postea magno patientis solamine dolor mitescit.

Alij, loco spermatis ranarum aquae, spiritum vini eligunt, atque urinae alcali commiscunt, sed ubi inflammatio praevalet, cautè procedendum est: aliàs enim urit, & vesicas attollit: etiam si locus affectus plumaceolo leuiter tantum eo perungatur.

Urinae spiritus commodissimè, ac celerrimè parabitur ex sale armoniaco, quod nil aliud est, quàm alcali urinae ligatum, vel condensatum cum acido communi sale cibario, ut docet Hippocr. Chemicus cap. 2. Si enim armoniaco addideris aquam alcali fixi (ex gr. Tartari) portionem, & ex retorta vitrea leui calore ambo vnita pe-

puleris, in illo tepore fixum alcali tartari amplectitur, trahitque ad se acidum sale cibarium, & alcali urinæ, quia fugax, & volatile, dimidiæ horæ spatio, in mediocri magnitudinis vas recipiens se recipit ab igne fugiens volatile, albiſſimumque, qui ſeruandus eſt ad uſus prædictos vasis vitreis cera perquam optimè obturatis.

Hac in operatione ſimpliciſſima, naturæ instrumenta rarefactio nimirum, & condenſatio oculis mechanicè pateſcunt. Alcali enim volatile urinæ liberum dimittitur à ſocietate acidi ſalis communis, ſe iterum alcali tartari fixiori copulantis. Vndè alcali urinæ, ſi dolentem locum podagricum attingit, acidum rurfus trahit, utpotè vacuum, illoque ſaturatur: & in neutrum ambo vertuntur. *Vnde Maſter*: Generare, & interire idem, commiſceri, & diſcerni idem. Eò quòd Natura ubique, ſpagyricè, & maxima intelligentia penſa ſua abſoluit, ſiue res coagulatas reſoluat, ſiue demum ſoluta coagulet. Hinc exclamat Geber: Naturæ miniſter, ſiue ſpagyruſ profundum habeat ingenium.

Recens etiam vrina ſani pueri, in defectu aquæ ſpermatis ranarum,

de diata

MORB. PRINCEPS. 461

rum, ex Balneo distillari potest, adiecto cinere communi, cuius alcali sorbet acidam urinæ partem, & alcali urinæ cum aqueo humido ascendit per alembicum: hæc quoque alcalizata aqua pluribus profuit.

Ex eodem fundamento paratur ex tempore absorptiva aqua sine, vlla distillatione, sed simplici mixtione ex salis armoniaci puluerizati, & alcali tartari ana, cui mixturæ affunde aquæ communis, tantum, quantum pro solutione sufficit, & lineis molliusculis petijs duplicatis, fomenti modo tepidè applicatur.

Sunt, qui lacte recens multo vtuntur, eò quòd inter alcalia, quæ acida bibunt, infimum locum non aliam naturam mutatur, propterea omnibus non æquè confert, placat interim, & mitigat acidum ignem trahendo, locique asperitatem demulcet, præsertim quando cum hyosciamo semel ebullierit, vt habent ab experientia plurimi practici.

Huc etiam referri potest Crollij vnguentum Anodinum præsertim febre absente, ab huius enim vnica tepesfacta vnctione afflictissimum

arthriticum à doloribus liberatum
vidi, qui deinceps sospes vixit: ca-
ue tamen ab hoc, & aliis omnibus
vnguentis, si dolor febriculam co-
mitem habeat.

Sunt, qui virga, seu ferula cæ-
dunt dolentem podagricam par-
tem, donec rubescat, sic acidum
expirat, & à doloribus tuti vi-
vunt.

Caro bubula alcali ditissima, vt
Hipp. Chim. mechanicè ostendit,
lacti præfertur, vt & prædictis om-
nibus: huius enim frustum cru-
dum sine pinguedine partem do-
lentem olim superligauimus, à
qua mane vesperique mutata sæli-
citer siluere dolores: memores,
quod aliquandò quidam ita leuif-
simo teneretur pedis dolore, vt for-
tas in publicis egredi ^{lura} pte-
acturus negotia non dubitaret, ve-
rùm in itinere parum progresso,
dolor increbuit maiorem in mo-
dum circa malleolum externum
sinistri pedis, intensissimo cum
cruciatu: & deficiente vectura,
pedibus domum laboriosè repetiit,
carnis bubulæ frustum illicò ap-
plicabatur, cuius alcali acidum do-
lorosum, & igneum electiuè vel
spagyricè trahente, sequenti mane
locus circumquaque veluti attra-
mento

MORB. PRINCEPS. 463

mento conspurcatus ater visitur,
maximo patientis terrore : dolor
tamen planè sublatus aberat: Eius-
modi enim nigredo sanguis erat
ab igneo acido calore , violento-
que dolorifero articulari motu ex-
travenatus , ac expressus , qui ab
alcali attrahentis appositu rare-
fcens paulatim expirando euola-
bat .

Infinum locum hic etiam non
habet spiritus vini camphoratus ,
præsertim à rosmarino rectifica-
tus .

Insuper pulvis radicis consolidæ
maioris cum aqua communi in
pultem coquitur , quam minimi
digni grossitie dolenti loco appli-
catam , optimum mitigatiuum in
nouella podagra , primaque dolo-
ris inuasionè deprehendi : etenim
post tres, vel quatuor horas à parte
elevatoria nares ferit odore ex putri
acido : argumento , acorem extra-
here . Inueteratæ tamen podagræ
nil commodi adfert .

Dolore & febre , etsi remissis,
lecto ægrum sibi non obligante,
attamen incessus, ac ambulatio im-
possibiles sunt : videntur enim
mille aciculæ iuncturas lancinare.
Vndè pro hoc statu oportunum
Emplastrum composui ex meris

464 TACHENII ROM
alcalibus, cuius præparatio hæc
est.

℞ olei rosati lib. i. calefiat in
patella, adde saponis albi rasi vnc.
iiii, liquefacto sapone, adde c eruf-
sæ, minii, ana vnc. iiiii. coque len-
te igne continuè mouendo ligneo
paxillo, donec emplastro durio-
rem consistentiam acquirat: Si
enim eò duritiei non adducatur,
rursus in aere mollescit, quia sapo-
narium alcali humidum ab aere
rursus attrahit: cui demùm ab
igne remoto, & non nihil refrige-
rato addatur sub continua agita-
tione camphoræ vnc. i. prius so-
lutæ in mortariolo spiritu vini ad
pultis formam.

Hoc emplastrum ex meris alcali-
bus compositum mirabiliter non
solum acidum podagricum ibi-
dem latens, sed & apostemata, tu-
mores duros, pedum callos, varios
dolores tam Nephriticos, quam ex
acido vbiunque obortos, etiamsi
febriles promptissimè sopit, refri-
gerat, mitigat, adhæretque plures
dies super pellem extensam, tan-
diùm scilicet, donec poris apertis
acidum morbosum exhalet, tunc
nimirum degenerata humiditas
expirans à cute depellit. quod autē
morbofo acido non concordat,
eius

MORB. PRINCEPS. 465

illud dolenti loco, nequè adhæret,
neque affidet.

Huius alcalizati emplastri encomium hic non adduco, vt mihi esse velim ceu hæderâ suspensam, sicut titillabundis decanis acetum, sub pomposo titulo: *spiritus veneris noster, sal vini nostrum, magisterium nostrum, & similia nostra!* neutiquam verò: abhorret enim animus meus ab eiusmodi vanis ostentationibus, quod norant, qui, Tachenium liberi candoris alumnus esse, sciunt.

Decani verò docent, dolori podagrico oleum saponis esse lenimen, istud tamen oleum, quod ex sapone stillando eliciunt, cum nil aliud sit, quam distillata pinguedo vnâ cum fixo alcali cocta in saponem, eorum vanitatem pro dolore placando illis lubentes relinquitur.

Est, & alius Arthriticus dolor sine inflammatione, & rubore, qui plerumque scapulis ita infixus hæret, vt respirationem non nihil aggrauet: hic ex acido dolor, quia non profundus, facilimè idem mitigatur potentiori acido, quare huic vsui spiritum vitrioli optimum esse deprehendi, ab vnica enim huius vnctione quies sequitur:

V s tur:

466 TACHENII

tur : cauendum tamen , ne inter vngendum linteamina , seu vestes alicuius momenti hoc spiritu attingantur : eas enim corrodit , atque instar ignis vrit , tam diu vngendo cum lanei panni frustulo continuandum est , vsquequò pars dolens pungi sentiatur , tunc ab vnctione cessantes locum abluimus tepida aqua , deindè superlinimus oleo Hypericonis .

*de liquido
vino vsu.*

Addit *Magister* , acetum (eius enim tempore nondum innotuerat vitrioli spiritus) valere ad podagram , si non corpus vulneraret , eadem etiam sex vini facit : frigidæ namque podagræ (ita loqui lubet) quandò scil. dolor igneus abest , acetum totus accommodatissimus est .

Notandum hoc loco , verum non esse , quod turba scribillat : *spiritum vitrioli , & spiritum sulphuris idem esse , easdemque possidere vires* : quam assertionem perniciosè falsam esse deprehendi , nam spiritus vitrioli sex dies , totidemque noctes igne reuterberii naturæ possibili expulsus , mercurium præcipitat : eundemque eo simul ipso reddit longè constantiorem præcipitato per sulphuris fumum condensatum , vt vt oleosum . Vitriolum enim ab igne cum non
facile

MORB. PRINCEPS . 467

facile fugiat , ideo mercurium ab eiusdem acido , firmiore constantia ditari , eoque perfectioribus dotibus insigniri , quam à sulphuris stigmatè præcipitatum , necesse est . Mercurius nempe terrestris cum cælesti symbolizat : eorum enim , quibus iungitur , induit potestatem , vt docuerunt Veteres sub experientia testimonio : vide Clauis cap. 8. Adedque Turbith mercurii à prædicto vitrioli acido veniens , est medicamentum nobile , præsertim ad veneream luem , similia contagia , pestilentialesque morbos , exhibitum in rosarum conserua , pasta Ruffi , aut in succo liquiritia , sub pilulari forma &c. Caue autem , ne ipsum commisceas cum scammonii resina , vel terebintho , vel gummi gutta , vt docet Hartmannus : omnis enim mercurius quocunque modo præcipitatus , pinguedinibus irretitus , vi laxatiua exuitur , & hætenus cinnabaris , quæ est sublimatus mercurius , aluum non cit , pinguedini sulphuræ combinata .

Ischiadicus omnium arthritidis dolorum grauissimus ob doloris magnitudinem , & symptomatum superuenientium momenta , sedem in profundo habeat , necesse

V 6 est,

*Notabilia
de mercurio
præcipitato .*

468 TACHENII

est, idè inflammatio rarè extrà
apparet. Itaque ad salutem flatus
intus è loci detentus discutiendus
est. Cibi conueniunt tantillo satu-
regiæ aromatizati. Podagricum
medicamentum exhibendum in
haustu iusculi, vel vini semel ebul-
liti, vnà cum quatuor feminibus,
calidis maioribus, & locus affectus
foris perungendus oleo lini: desu-
perque noctù fouendus applica-
tione tepèfacti sacculi cumini se-
mine ruditer contuso, & surfuri
commixto referti. Præsente febre,
v echementique pulsatione, sangui-
nis missio mirificè confert: eà ab-
sente phlebotomia inutilis est, atq;
lini oleo adiungere præstat dimi-
diam, vel quartam partem olei la-
terini rectificati. Hacque simplici
methodo, breui temporis spatio,
sanitas induci solet, dummodò
morbus inueteratus non sit.

TACHENII

Sunt qui ossa humana ad albe-
dinem exusta oleo vetusto extin-
gui, indèque distillari iubent, hoc
postea, oleo laterino præferunt. Hi
sunt ex illa classe, de quibus dici-
tur, *quæ nesciunt, scire nolunt*, sa-
cræ scientiam odio habentes vi-
tuperant, & vilipendunt, *quæ ne-
sciunt, quid faciunt*, ait *Magister*,
nesciunt, inquam, ossa combusta
oleo

MORB. PRINCEPS. 469

oleo in hoc casu non plus com-
municare, quàm lateres igniti, eò
quòd oleum in forma fumi ab il-
lis eleuetur: ossa enim semel can-
desacta, & ignita fiunt, sicut lateres
ipsi, inania, & vacua corpora rur-
sus exsatiari cupientia. Vndè per
os assumpta, acida specifica, non
secùs, quàm cornu Cerui vstum,
bibunt, vt in Clauè mechanicè
ostendi.

Dolorem verò ischiadicum à
sanguine extrauenato, radix bryo-
niæ recens rasa, & cum lini oleo
commixta tepidè applicata mirum
in modum pacat: renouandus est
labor, donè sanguis planè dissolu-
tus, & ad transpirationem, seù vo-
latilizationem aptus transsudet: in-
tereà tamen temporis podagricum
medicamentum nullo modo in-
termittas, vt acidum obortum for-
beat, nouumque regenerari non
patiatur.

Clysterem in hoc casu ex Bryo-
nia, vt docet Donzellinus Neapo-
litanus in suo Dispensatorio nemi-
ni suadeo, nam rectum intestinum
magnam habet consonantiam
cum ore ventriculi, idèò choleram
facilè causare potest.

Idem morbus inueteratus cum
sit frigidus, & alcalizatus, oleum
lini

lini cum euphorbio applicatum loco affecto optimum deprehendi remedium, licet magno cum dolore agat.

Pedibus continuata diaphœresis ita requiritur in omnibus arthriticis speciebus, ut instantis paroxysmi præinditio sit, quotiescunque intra pedum digitos excrementum proprium, & consuetum non reperitur; quare in subcalceolos, seu foccos ex denso lineo panno confutos, digitos pedum versus, infundo parum cineris ex herbis cephalicis, ut rosmarini, rutæ, saluiæ, lauendulæ, betonicæ &c. eiusmodi enim cinis alcali suo modo volatile continet, ut Hippoc. Chim. docet, quod quia solum, inane, & vacuum esse non potest, ideo trahit per poros cutis, combibitque acidum pedum articulos torquens: unde licet podagricus tota die sine motu deambulationis sedeat: renouandi sunt tamen quotidie linei subcalcei, aut ad minus cinis: horum enim continuato usu, & perseuerat effluuium, & rarius deinceps morbus infestat.

Aliquando post paroxysmum, plures menses pedum, malleolorumque tumor persistit, quem tamen alcali dictarum herbarum

vdo-

MORB. PRINCEPS. 471

vdonibus lineis inspersum optimè, celeriterque demittit, complanatque.

Picem naualem emplastri forma applicatam hoc in casu quoque proficuum esse animaduerti.

Cinis dictus non solum acidum trahit, sed etiam pedes mundat à sordibus, vt ablutione, quæ podagricis pessima est, præsertim ab aqua, opus non sit. Pedum verò lotionem ab aceto, vel vino instituere volentibus, per me, sed valdè rarò, liberum esto.

Sunt, quibus pedes o lentem mephitim spirant, quod vitium conuersatio ciuilis admodum horret, & præsertim in ijs, qui aulas frequentare habent, cuius causam plerique descendentibus nescio quibus putridis humoribus adscribentes, euacuationes cum cautela, nè hepar accendatur (res risu digna) indefinenter repetitas, & rigorosum viuendi genus frustra præscribunt. Sufficit cinerem prædictum lineis calceis modo, quo dixi, inspergi, & fætor vnàque diffuens sudoris mador illicò cessant: argumento, id euenire non putridi humoris descendentis, sed vitio ventriculi, cuti pedum insiti, affluen-

affluentem pro alimento sanguinem deturpantis, & in eiusmodi fœtorem conuertentis: vt sanandi methodus ostendit, eò quòd alcali dictorum cinerum acidum putrefactiuum ab ipso cutis ventriculo (non secus, quàm alcali calcis caudauera) absorbeat, absumatque.

Sed nè ego, dum breuitati studeo, sim prolixus, finem operi imponere tempus est, quare vos alloquor, vt æqui sedeat iudices, cum beneuolum lectorem non requiram, vtrum Hippocraticum Diuinum, tam in morbis, quàm in rebus, vt nefandum quoddam supeditandum, & contumeliosè, vernili, scurrilique dicacitate contemnendum sit, imò vt stultum à viris doctis tractandum, vt canit decanorum inflata, importunaque turba: ego enim nunquam volui cuiquam aduersus, vel infestus esse, sufficit, me ab initio protestatn, carere animo iniuria quemquam afficiendi, sed vt mortales, vt decet, piūque est, ab erroribus, & imposturis vindicarem. Quare ignoscendum, parcendumque illis, & resipiscentia speranda, cum nesciant, quid faciunt.

Quicquid ergò est operis, æquo animo accipite, Naturæ enim
mean.

MORB. PRINCEPS. 473

meandros exquisitè aperuisse, mei
instituti non est: interea non puta-
te, me vobis crambem à tot inge-
nijs receptam (vt dicitur) appo-
suisse, licet radiosum sit decanis
hoc ælogium deglutire, sed obru-
lisse, & propinasse vobis succum,
& sanguinem vetustissimæ Hip-
pocr. & Galenicæ doctrinæ meo
prælo, meo labore expressum, meo
vasculo exceptum, si non capaci,
saltem purissimo, & saluberrimo,
libate, applicate, valete, & summo
Spagyro, qui primus omnium
hanc artem edocens confusas re-
rum naturas, ceu lucem à tenebris
separauit, & distinxit, gratias inde-
finentes agite.

I N I S

*Ostende meliora si potes, &
tunc carpe mea, tibi que
gratias habebam.*

OT-

MOR. PRINCIPES
OTTONIS TACHENII
M E R I T O.

Abditus imparium nexus sunt cuncta duorum
Viua dat Aura modos, sensile corpus Aqua
Illa sedens aluo, scrutans res, arbitra vitæ,
Cuncta regit nutu: morsq; salusque sibi est
Illa, inimica, furens quæ, errorum semina, cudit
Dogma, Canon, Methodus tangere nulla valêt
Artis Apollinæ Praxi distante magistra
Certa sigilla mali, certa medela domet
Se subdat ratio Praxi, non hæc rationi
Hæc methodus Veterû: hic vnus in arte cano
Hoc docet Hippocrates: docet hoc & Filius Otto
Anne Coum scaberis Mome ferire? feri.

Joseph Monticelli
Phil. & Med. Doct.

In-